

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

3^E JAARGANG

WOENSDAG 17 JULI 1918

No. 133

ROTTERDAMSCH BANKVEREENIGING

Rotterdam 's-Gravenhage

Boompjes	Mauritskade
Delfshaven	Bezuidenhout
Feijenoord	Kneuterdijk
Glashaven	Naaldwijk
Schiedam	Rijswijk
Vlaardingeng	Scheveningea

Amsterdam
Rokin

Zaandam

KAPITAAL EN RESERVEN

f 66.000.000,—

NATIONALE BANKVEREENIGING

Hoofddirectie en Centrale
Administratie te Utrecht

Alkmaar, Alphen a. d. R., Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Bârdévéld, Bodegraven, Borculo, Boskoop, Den Burg (Texel), Coevorden, Culemborg, Delft, Deventer, Doetinchem, Dokkum, Dordrecht, Drachten, Ede, Franeker, Geldermalsen, Goes, Gorinchem, Gouda, Groenlo, Groningen, Haarlem, Harlingen, Heerenveen, Den Helder, Hengelo (O.), Hoogeveen, Hoogezand, Hulst, Katwijk, Leeuwarden, Leiden, Lochem, Meppel, Middelburg, Nijmegen, Oostburg, Purmerend, Schagen, Schoonhoven, Sliedrecht, Sneek, Stadskanaal, Terneuzen, Tholen, Tiel, Uithoorn, Utrecht, Veendam, Veenendaal, Vlissingen, Wildervank, Woerden, IJmuiden, Zeist, Zierikzee, Zutphen, Zwijndrecht.

KAPITAAL EN RESERVEN

f 7.200.000,—

De aandacht wordt gevestigd op de afgifte van Binnenlandsche Credietbrieven, waardoor in ruim 70 plaatsen in Nederland gelden franco kunnen worden opgenomen.

ZUID-NEDERLANDSCHE HANDELSBANK

Kapitaal f 3.000.000,—

EINDHOVEN - TILBURG - 's-HERTOGENBOSCH
BRED A - MAASTRICHT - SITTARD - VENLO

HANDELSCREDIETEN

Incassering van Wissels — In- en
Verkoop van Buitenlandsch Papier

Effecten — Coupons

DEPOSITO'S

N.V. Furness' Scheepvaart- en Agentuur Maatschappij

ROTTERDAM—AMSTERDAM

Telegram-Adres: „FURNESS”
Telefoon Nos. ROTTERDAM 7744/47
„ „ AMSTERDAM N 5866, N 1267

Reeders, Cargadoors, Expeditieus, Kolen-
handelaren, Stuwadoors, Assurateurs, etc.

Speciale afdeling voor het bevrachten
van scheepsladingen per stoomende en
zeilende ruimte.

AAN- EN VERKOOP VAN SCHEPEN

GEREGELDE LIJNEN VAN EN NAAR:

BALTIMORE (Holl. Amer. Lijn) elke 10/14 dagen
*CARDIFF (en Birmingham District) wekelijk
*MIDDLESBROUGH . . . . . elken Zaterdag
*STOCKTON ON TEES . . . . . elken Zaterdag
*SUNDERLAND. . . . . elken Zaterdag
*ALEXANDRIE . . . . . elke 2/3 weken
CANADA (via Londen) . . . . . elke 10 dagen
AUSTRALIE (via Londen) . . . . . elke 14 dagen
*ZUID-AMERIKA (via Antwerpen) elke 2/3 weken
*MAROKKO (via Antwerpen) . . . . . elke 14 dagen
CUBA (via Liverpool) . . . . . elke 10 dagen
Doorrachten naar en van alle deelen der wereld.
Levering van Engelsche Stoomkolen en Gaskolen.
* Diensten tijdens den oorlog gestaakt.

Nationale Levensverzekering-Bank

OPGERICHT 1863

TE

ROTTERDAM.

Stoomvaart-Maatschappij NEDERLAND

AMSTERDAM.

Stoomvaart-Maatschappij ROTTERDAMSCH LLOYD

ROTTERDAM.

TIJDELIJKE MAILDIENST

JAVA—SAN FRANCISCO vice versa

via

Singapore, Hongkong, Manilla,
Nagasaki en Honolulu.

VRACHTBOOTDIENST

van Java naar San Francisco vice versa, in
vereeniging met de Java-China-Japan Lijn.

JAVA—NEW YORK LIJN.

Geregelde vrachtbootdienst van New York
naar Nederlandsch-Indië vice versa, via het
Panama-Kanaal in samenwerking met
andere Maatschappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN.

Geregelde dienst van Nederlandsch-Indië
naar Rangoon en Calcutta vice versa.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN.

Geregelde stoomvaartdiensten tusschen
Nederlandsch-Indië, China en Japan.

JAVA—PACIFIC LIJN.

(onder Directie der Java—China—Japan
Lijn) maandelijksche dienst tusschen Neder-
landsch-Indië en San Francisco, via Manilla
en Hong-Kong.

F. & W. VAN DAM

Makelaars in Assurantiën

Wijnhaven 63 - Rotterdam

belasten zich met het
plaatsen van

alle Assurantiën,
onverschillig van wel-
ken aard, gene uit-
gezonderd.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek
Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang
Drie droogdokken met lichtvermogen tot 14000 ton
Dwarshelling
Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam

HELDRIING & PIERSON

BANKIERS

's-Gravenhage, Korte Vijverberg, hoek Doelenstraat.

KLUISINRICHTING.

Bewaarplaats voor Koffers met waardevollen inhoud en
EIGEN BRANDKASTEN.

Verzekering tegen alle gevaren aan bewaargeving verbonden.

VEREENIGDE CHEMISCHE FABRIEKEN

Telefoon: 2053, 2072 en 2073

Hoofdkantoor: Haringvliet No. 100

Telegram-Adres: „RODUMA”

ROTTERDAM

KUNSTMESTSTOFFEN

Fabrieken te: KRALINGSCHEVEER, ZWIJDRECHT en GRONINGEN

PRACTISCH EFFECTENBOEK

ter vereenvoudiging van admini-
stratie en ten gebruike voor de

VERMOGENSBELASTING

Prijs f 1,25

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij
NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ, R'DAM

Algemeene Friesche Hypotheekbank

LEEWARDEN

Kapitaal f 1.000.000,—

Reserves ± f 147.573,—

Uitstaand bedrag Pandbrieven ruim

f 8.000.000,—

4¹/₂ % Pandbrieven à 99 %

4 % Pandbrieven à 91 %

WERKSPoor, AMSTERDAM

Land- en Scheeps-Machines - Dieselmotoren
Installatiën voor Suikerfabrieken - Polderbemalingen
Rollend Spoorwegmateriëel - IJzerconstructiën

Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen.

UITGIFTE VAN EENE

5 pCt. Geldleening groot f 14.000.000,—

(in obligatiën ad f 1000,—.)

Koers van Uitgifte 100³/₈ pCt.

De inschrijving is opengesteld op **VRIJDAG 19 JULI 1918** van **9 uur voormiddag tot 4 uur namiddag** te **AMSTERDAM IN DE FACTORIE DER STAATSSPOORWEGEN, ROKIN 46.**

Tot dat tijdstip kunnen Aandeelhouders en Oprichters der Maatschappij een recht van voorkeur tot het nemen der Obligatiën uitoefenen.

De **toewijzing** zal plaats vinden vóór of op 23 Juli 1918.

De leening is **aflosbaar** bij uitloting in 60 jaren per gelijke annuïteit voor rente en aflossing. De Maatschappij behoudt zich evenwel het recht voor te allen tijde tot vervroegde aflossing over te gaan.

De **storting** moet plaats hebben te Amsterdam bij de ASSOCIATIE-CASSA of te Rotterdam bij de heeren **JAN HAVELAAR & ZOON** (Agentschap Nederlandsche Handel-Maatschappij, Rotterdam), op den **1^{en} Augustus 1918**, met bijbetaling van het zegelrecht op de nota van toewijzing ad $\frac{1}{2}$ per mille.

Prospectussen en Inschrijvingsbiljetten zijn te bekomen bij ondergenoemde kantoren, alwaar ook inschrijvingen kunnen worden ingeleverd tot en met Donderdag 18 Juli a.s.

te:	bij:
<i>Almelo,</i>	de Heeren Ledeboer & Co.
<i>Amsterdam,</i>	de Associatie-Cassa (tusschen 10 uur 's morg. en 1 uur namidd.)
<i>Arnhem,</i>	N.V. van Ranzow's Bank.
<i>Breda,</i>	den Heer Frans Laurijssen.
<i>Deventer,</i>	de Firma G. Vermeer Johz.
<i>Dordrecht,</i>	de Amsterdamsche Bank (kantoor Dordrecht).
<i>'s-Gravenhage,</i>	de Heeren Scheurleer & Zoonen.
<i>Groningen,</i>	Nationale Bankvereëning (kantoor Groningen).
<i>Haarlem,</i>	de Haarlemsche Bankvereëning.
<i>'s-Hertogenbosch,</i>	de Heeren Victor A. van Rijkevorsel & Tilman.
<i>Leeuwarden,</i>	Nationale Bankvereëning (kantoor Leeuwarden).
<i>Leiden,</i>	Scheurleer & Zoonen's Bank.
<i>Maastricht,</i>	het Agentschap der Geldersche Credietvereëning.
<i>Rotterdam,</i>	de Heeren Jan Havelaar & Zoon (Agentschap der Nederlandsche Handel-Maatschappij, Rotterdam).
<i>Schiedam,</i>	Amsterdamsche Bank (kantoor Schiedam).
<i>Utrecht,</i>	{het Centraalbureau der Maatschappij,
<i>Venlo,</i>	{de Heeren Vlaer & Kol.
<i>Zutphen,</i>	de Bank en Handelsvereëning voorheen P. J. Berger.
<i>Zwollc,</i>	{de Heeren P. F. C. Brünings & Co.
	{de Heeren Van Esch & Co.
	{de Heeren A. van Deventer & Zonen.

Ten opzichte van de nadere voorwaarden dezer leening wordt verwezen naar het prospectus.

Amsterdam, 13 Juli 1918.

De Directie,
VAN KRETSCHMAR.

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA

GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
STEARINE — KAARSENPIET — OLEINE
CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

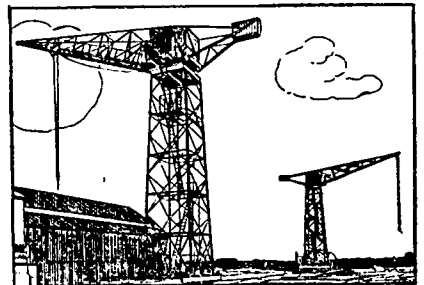
GESTORT KAPITAAL f 70.000.000,— STATUTAIRE RESERVE f 11.595.462,—

Hoofdkantoor: AMSTERDAM - Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in de voornaamste plaatsen van NEDERLANDSCH-INDIË,
in de STRAITS-SETTLEMENTS, in BRITSCH-INDIË en in CHINA.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten,
Incasseeringen en Financieringen, Schriftelijke of Telegrafische Credieten,
Reiscredietbrieven, Deposito's, Rekeningen-Courant,
Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Nederlandsche Staalindustrie
Rotterdam
Yzerbouw - Lijsten - Kranen

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853.

NEDERLANDSCHE BANKINSTELLING

VOOR WAARDEN BELAST MET VRUCHTGEBRUIK EN PERIODIEKE UITKEERINGEN
's-GRAVENHAGE

Directie: R. SCHWARZ en Mr. H. R. van MAASDIJK

Geplaast Kapitaal f. 5.000.000,- Reserves f. 815.000,- Pandbrievkapitaal ruim f. 23.500.000,-
4½ EN 5% PANDBRIEVEN TEGEN BEURSKOERS

R. MEES & ZONEN

ANNO 1720

BANKIERS

SCHIEDAM — ROTTERDAM — VLAARDINGEN

Behandeling van alle Bankzaken

ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM — AMSTERDAM

Bezorging van alle Assurantiën

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

3^E JAARGANG

WOENSDAG 17 JULI 1918

No. 133

INHOUD

	Blz.
DE ZOMERCONFERENTIE DER VEREENIGING VOOR INTERNATIONAAL RECHT	629
De Zweedsche Valuta door <i>I. de Bruyn</i>	631
De Petroleum-overeenkomst tusschen Roemenië en de Middenrijken	632
Engeland's financieele toestand door <i>G. M. Boissevain</i>	636
De katoenvoorziening in Engeland	637
AANTEKENINGEN:	
Nieuwe tarieven van postcheque en girodienst	638
Stand der cultures en uitvoer in Suriname	638
Nederlandsche Pacific-vaart	638
Scheepvaart van Spanje tijdens den oorlog	639
Sociaal program der landarbeiders in Duitschland	639
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	640
MAANDCIJFERS:	
Productie der Kolenmijnen	640
Ontvangsten van Spoor- en Tramwegmaatschappijen	640
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	641—648
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT**VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN**Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.***WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN**Secretaris-Redacteur: *G. E. Huffnagel.*

Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*
Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*
Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: *Economisch Instituut.*
Postcheque en girorekening *Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 12,—. Buitenland en Koloniën f 14,— per jaar. Losse nummers 30 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,35 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

15 JULI 1918.

De geldmarkt heeft in de afgelopen week geen aanleiding gegeven tot eenigerlei opmerking. De prolongatienoteering was regelmatig 3 pCt. De weinige wissels, die aangeboden werden, konden dagelijks à 2½ pCt. plaatsing vinden.

* * *

Het in de laatste maanden regelmatig wederkerende beroep op de geldmarkt van de regeering, heeft ook deze maand weder plaats. De inschrijving is opengesteld op Maandag a.s. De promessen hebben wederom een looptijd van 3 en 6 maanden; de biljetten echter hebben een korteren looptijd dan vorige keeren en vervallen nu na 6 maanden in plaats van na 1 jaar.

De wisselmarkt was al even onbeduidend als de geldmarkt. Er begint een echte vacantiestemming te heerschen. De handel is uiterst gering en bij gebrek aan buitengewone voorvallen blijven sterke schommelingen uit. De koersen bleven dan ook alle vrijwel stationnair.

DE ZOMERCONFERENTIE DER VEREENIGING VOOR INTERNATIONAAL RECHT. II.

Zaterdag j.l. heeft in het gebouw van den Hoogen Raad te 's-Gravenhage de bespreking plaats gevonden van de inleidingen voor deze bijeenkomst samengesteld, aan welke in het vorig nummer van dit tijdschrift aandacht geschonken is. Het door de onderscheidene sprekers geuite was een mengeling van optimisme en pessimisme, maar was toch algemeen gekenmerkt door het openingswoord van den voorzitter Prof. Josephus Jitta: „Desespereert nimmer.”

De International Law Association, waarvan hier de Nederlandsche groep vergaderde, heeft door zijn afzijdige gedraging in de oorlogsjaren de bevoegdheid behouden, indien eenmaal de vrede weder daar zal zijn, als bemiddelend lichaam naar voren te treden. De activiteit, aldus de voorzitter, — waarvan de conferentie van Zaterdag ook een uiting was — heeft het oogmerk de kans niet te verliezen na den oorlog het werk te kunnen hervatten.

De onderwerpen, die onzen lezers bekend zijn uit het vorig nummer, werden door den voorzitter ingedeeld in drie groepen: de algemeene, die welke aanleiding kunnen geven tot het doen van stappen bij de Nederlandsche Regeering en ten slotte dezulke, die door het optreden van technische vereenigingen oplossing zullen moeten vinden. Wij zijn weder tot beperking verplicht en willen — waar reeds de dagbladen uitvoerige verslagen gegeven hebben van het ter vergadering behandelde — slechts enkele aantekeningen maken van de punten, waarbij wij in het résumé der prae-adviezen stil stonden.

Allereerst komt aan de orde de inleiding van Mr. G. W. J. Bruins getiteld „Internationaal Handelsverkeer en Meestbegünstiging.” Mr. J. A. Levy, na opgemerkt te hebben den invloed van Amerika op de Entente, legt nadruk op de omstandigheid, dat de Vereenigde Staten van het liberale beginsel neergelegd in het Underwood-tarief nog geen gebruik gemaakt hebben. Hij schetst Woodrow Wilson als iemand, die niet als anti-protectionist beschouwd moet worden. Met aanhalingen uit de verkiezingsreden van den Amerikaanschen president werd betoogd, dat Wilson het Payne-Aldrich-tarief bestreed, omdat Europa het vrijhandel-stelsel verlaten had en nu voor Amerika de mogelijkheid bestaan moest relaties betreffende het douane-régime met de mogendheden aan gene zijde van den Atlantischen Oceaan te kunnen aanknopen. Met een woord, dat tot het hart spreekt, besloot Mr. Levy het oog op Nederland vestigende, na het plan van onzen stadhouders Willen IV tot invoering van een porto-franco gereleveerd te hebben:

In naam van Oranje doe open de poort, Nederland houde de meestbegunstiging in eere!

Mr. Bruins, den spreker beantwoordend, begint met op te merken, dat niet aangenomen moet worden, dat de industriele toestanden in den oorlog zoo volstrekt gewijzigd zijn, dat uit dien hoofde algemeene wijziging in de handelspolitiek een noodzaak zou zijn en verdedigt deze opmerking met er op te wijzen, dat bij de onderzoekingen van den Verein für Sozialpolitik inzake de economische toenadering tusschen Duitschland en zijn bondgenooten, bleek, dat de vervaardiging van oorlogsbehoeften in haar verreikende consequenties natuurlijk afzonderlijk beschouwd, de plaats van de industrie in de hier bedoelde landen in den grond van de zaak weinig verandering ondergaan heeft en evenzeer opmerkelijk is, dat de vooreen tegenstanders van de onderwerpelijke aangelegenheid in hoofdzaak nog tot dezelfde groepen van belanghebbenden behooren als vóórdat de constellatie der oorlogsjaren zich had opgebouwd. En dan overgaande tot Amerika, waarvan Mr. Levy gesproken had, bij de beoordeeling van wat Amerika in den kring van Geassocieerden zal uitwerken houde men, indien recente uitingen daarbij beschouwd worden, wel in het oog, dat de V. S. zich nog bevinden in het eerste jaar van den oorlog. Ook mag niet vergeten worden, wanneer men zich de vraag stelt, wat Amerika afkeerig deed zijn van de meestbegunstigings-clausule als zoodanig, dat bij de buitenlandsche politiek van dit land altijd op den achtergrond heeft gestaan de mogelijkheid van verwezenlijking van het pan-amerikanisme. Nog werd voorbijgaand aangestipt, dat de wensch het loon-niveau in de staten op peil te houden, invloed uitoefende op den weg, die gevolgd werd. Spreker gelooft, zoo min als zijn voorganger, dat allengs Amerika geporteerd zou zijn tegen een protectionistische politiek, maar autonoom tot het uiterste is evenmin wat hij van de V. S. verwacht.

Na deze besprekingen werd in de vergadering behandeld het onderwerp, ingeleid door Mr. C. D. Asser Jr.: „Herstel van onrecht in den Zeeoorlog.” Mr. B. C. J. Loder, Raadsheer van den Hoogen Raad, is de eerste spreker, die naar aanleiding hiervan het woord verkrijgt. Ingenomen met de denkbeelden van Mr. Asser — men zie hiervoor het vorig nummer — zou spreker verder willen gaan en reeds thans een voorbereidende actie willen zien inleiden. Wil Mr. Loder dus niet bij de pakken neerzitten, toch is hij pessimistisch en dit doet hem vreezen, dat een optreden, inzake herstel van onrecht in den zeeoorlog gedaan, tot de Neutralen beperkt, bij de oorlogvoerenden een minder gunstig onthaal zal vinden dan wanneer het belang van alle geschadigden tezamen behartigd wordt. Een moeilijk punt is vooral, dat het meeste kwaad is voortgevloeid uit nieuwe wetten en bepalingen, door de belligerenten in oorlogstijd geschapen. De premissen van herstel van zoodanig kwaad zijn, dat de betrekkelijke mogendheden hun fout erkennen, hetgeen voor deze een stap van betekenis zal zijn. Ook is het zeer betreurenswaardig, dat beoefenaars van het volkenrecht in het buitenland, die men vroeger beoordeelaars beschouwde te zijn, wier uitspraak aanvaard kon worden, het thans doen voorkomen, dat hetgeen bij de Neutralen als groot onrecht gevoeld wordt een volstrekt rechtmatige uitlegging is der wetenschappelijke beginselen en vormt wat zij noemen het modern oorlogsrecht. Spreker wil hopen, dat men er later weer anders over zal denken; maar of dit reeds bij de vredesonderhandelingen het geval zal zijn, betwijfelt hij. Maar hoe dit ook zij, ook Mr. Loder volgt het woord van den voorzitter en zegt met Potgieter: Ik hoop in mijn wanhoop nog.

De sceptische gevoelens van Mr. Levy, die hierna het woord verkrijgt, doet hem de opwekking uitspreken met eigen kracht in eigen boezem te trachten de schade te herstellen in stee van hoop te koesteren op een herstel van de zijde dergenen, die de onrechtmatigheden pleegden.

Mr. G. M. W. Jellinghaus, zich afvragend of onze arbitrage-verdragen geen gelegenheid bieden met de tegenpartijen over het onrecht, waarvan hier sprake is, overleg te plegen en over onze economische positie in het algemeen, stelt een motie voor waarbij o.m. tot de Nederlandsche Regeering een verzoek — in den zin als bij de voorafgaande besprekingen onder oogen gezien was — gericht wordt.

Mr. K. Jansma uit Amsterdam wil er op wijzen, dat bij deze zaak van groot gewicht is wie als assuradeur achter den geschadigde staat. Een neutrale, of — ten opzichte van wie het onrecht pleegde — een vijandelijke assuradeur? Voor zooverre de assuradeur Nederlander is, wil hij de aandacht er op vestigen, dat men over dezen heenziend moet denken, dat het verzekerd bedrag betaald is uit premiën, door den geheelen Nederlandschen handel opgebracht, waarvoor deze den consument wederom hoogere lasten heeft moeten opleggen. Het groote risico, waartegen men zich moest dekken door het allengs usantueel geworden onrecht ons aangedaan heeft dus schade aan het geheele Nederlandsche volk toegebracht. Deze toedracht wederom ongedaan te maken is uitermate bezwaarlijk. Niet alleen op deze wijze werd Nederland getroffen, het prijsmaken van schepen sneed den afvoer van goederen af, verbrak waardevolle handelsrelaties en ondermijnde menig commercieel bestaan. Als laatste factor, die gewicht in de schaal zal leggen bij de kans het kwaad gebeterd te krijgen, blijft nog het feit, dat hoe groot de schade ook is, in den oorlog ons toegedaan, van psychologischen invloed op de bedrijvers daarvan zal zijn, dat door hen nog veel zwaarder geleden werd.

Mr. Asser, die de verschillende sprekers beantwoordt, kan kort zijn, want verheuglijk is voor hem te constateeren, dat oppositie tegen zijn denkbeeld niet geuit is. Wat den aandrang, door Mr. Jellinghaus uitgesproken, betreft, wil hij meedeelen, zonder daarbij in uitweidingen te kunnen treden, dat een bespreking terzake met andere neutralen in voorbereiding is en hieromtrent wel spoedig meer bekend zal worden. Naar aanleiding van wat Mr. Jansma opmerkt, wil hij even de aandacht vestigen op art. 284 van ons Wetboek van Koophandel, dat aan den verzekeraar, die de schade van een verzekerd voorwerp betaald heeft, alle rechten overdraagt, welke de verzekerde terzake van die schade tegen derden mocht hebben.

Dit punt van de agenda nu afgehandeld zijnde, verzoekt de voorzitter aan de vergadering het bestuur een algemeene opdracht te geven, in den geest van het door onderscheidene sprekers geuite, het onderwerp verder in studie te nemen.

In den namiddag worden de besprekingen weder aangevangen met het punt, waarvoor Mr. E. S. Orobio de Castro Jr. een prae-advies schreef: „Het Internationale Verzekeringswezen.” Mr. R. Mees is van gevoelen, dat de wenschelijkheden voor de hervatting van de werkzaamheden op het gebied van internationaal verzekeringswezen door den inleider aan het slot van zijn verhandeling genoemd: de bestudeering van rechtsvragen, waarbij meerdere naties betrekking hebben, inzonderheid behooren tot het onderwerp, hetwelk de conferentie zich ten doel stelt. Spreker zal gaarne vernemen in hoeverre ten deze reeds samenwerking bestaat en ten aanzien der internationale instituten voor classificatie, informatie enz., mede door Mr. Orobio genoemd, in hoeverre deze naar het oordeel van den prae-adviseur kans van verwezenlijking bezitten. Mr. Mees zou bijv. wenschelijk achten, dat bij het bestaan van meerdere classificatie-diensten in onderscheidene landen een soort van normalisatie ten aanzien der registers van deze bureaux zou komen. De oorlog heeft ons te zien gegeven, dat, niettegenstaande de verzekering door particulieren gegeven, geen gebruik te zullen maken van bevoegdheden uit hoofde hunner nationale wetgeving, de nakoming van aangegane verplichtingen in het assurantie-bedrijf te zullen verrichten, niettemin in elk opzicht in gebreke gebleven werd en zulks reeds om deze reden, dat de

nakoming door regeeringsbesluiten volstrekt verboden was gesteld. Als derde vraag zou Mr. Mees daarom gaarne van den inleider vernemen, hoe hij meent, dat in dezen toestand wijziging kan worden verkregen.

In zijn antwoord spreekt Mr. Orobio het gevoelen uit, dat om te komen tot internationale regelingen voor de Internationale Vereeniging van Zee-assuranciers, die ook op dit gebied werkzaam is, van uitermate beteekenis zal zijn het contact met een lichaam als de International Law Association, zoowel hier te lande als ook in andere staten. Wat de nationale decentralisatie betreft van de diensten ten behoeve van het scheepsverkeer, zoo zijn zijne verwachtingen voor de nieuwe vestigingen niet groot en blijft hij optimistisch ten aanzien van internationale organisatie in deze, want gelijk ook reeds Mr. Asser vóór hem gezegd had, is ook hij van gevoelen, dat de strijden van thans, indien het er na het beëindigen van den oorlog op aankomt voor eigen commercieele belangen regelingen te treffen, over rancunes wel zullen heenstappen.

Komende tot de derde vraag, hem gesteld, merkt Mr. Orobio op, dat de particulieren zwichten moeten voor oorlogsnoodzaak, welke hun gebiedend gesteld wordt. Hij zou echter gaarne zien, dat de materie naar een volgende Haagsche vredesconferentie verwezen wordt en wat de niet betaling van schadevergoedingen betreft in de zee-assurantie, waartoe de buitenlander zich verplicht had, zou naar zijn meening wel overweging verdienen het verplicht stellen van depôts door buitenlandsche maatschappijen, welke in geval van noodzaak als waarborg kunnen dienen.

Met eenige woorden van instemming begroette de voorzitter de uitlatingen van den prae-adviseur, dat de bemoeiingen van de International Law Association in deze welkom zullen zijn.

Wij moeten hiermede het verslag der conferentie beëindigen; de beperkte ruimte van een weekblad geeft niet de gelegenheid aan alle besprekingen de aandacht te schenken waarop zij aanspraak mogen maken.

H.

DE ZWEEDSCHE VALUTA.

De belangrijke daling der Zweedsche Kroon van 100 Hollandsche centen in November l.l. tot onder 70 cent is in de economische pers der laatste weken niet onbesproken gebleven, ook in verband met de hervatting der goudzendingen van Nederland naar Stockholm.

Zoowel Mr. Van Lutterveld in de „Economist” van Juni, als Prof. Bruins in de „Economisch-Statistische Berichten” van 26 Juni, behandelen dit onderwerp; het is misschien wenschelijk aan het door hen geschrevene het volgende toe te voegen.

Niet, dat ik hun uitspraken wil critiseeren; hij die in deviezen handelt, weet te goed, dat hij zich vaak vergist, omdat wel vele, maar nooit alle factoren, die op den loop der koersen invloed oefenen, hem bekend zijn. Nimmer kan men zeggen, dat zekere koersloop uitsluitend het gevolg is van zekere factoren, nimmer ook beweren, dat zonder dien of dien factor de koersloop zus of zoo zou zijn geweest. Er zijn te veel invloeden, nationale zoowel als internationale, en elk hunner dagelijks wisselend in intensiteit.

Vaak worden de internationale over het hoofd gezien en een bewering b.v. dat de koers — we verplaatsen ons voor een oogenblik in vrede — van de Mark in Londen de uitdrukking is van den stand der betalingsbalans tusschen Duitschland en Engeland, wordt gaarne geuit en gewoonlijk zonder tegenspraak vernomen. Toch is die bewering onjuist, omdat bij zoo'n oordeel de internationale arbitrage over het hoofd gezien wordt. Indien de Mark te Londen gunstig voor Duitschland staat, kan zich toch het geval voordoen, dat Duitschland per saldo niets van Engeland te vorderen heeft, indien slechts de vorderingen per saldo van Duitschland op andere landen, die re-

mise via Londen om een of andere reden verkiezen, dien gunstigen koers rechtvaardigen.

Helaas zijn we nu niet in vrede, maar toch werkt de internationale arbitrage nog wel, al is het ook niet zoo schitterend als onder normale omstandigheden en daarom is het verstandig om bij de bespreking van de sprongen der Zweedsche Kroon in Amsterdam de andere deviezen niet over te slaan. Allereerst het Pond Sterling, voor Zweden, zoals voor vele landen, nog steeds het hoofddevies. In het genoemde tijdvak is Sterling te Amsterdam gedaald van 10,87 op 9,55, o.a. ten gevolge van gestopte invoeren van de Vereenigde Staten en realisatie van aan Holland komende interest en dividenden, vrachtpenningen en provenu's van naar de V. S. en Engeland enz. verkochte Indische producten. Of die daling in Sterling meer aan Dollaraanbod dan aan Sterlingaanbod te wijten is, doet niets ter zake, want daar de Sterlingkoers te New York gefixeerd is, gaan beide deviezen alhier gezamenlijk op en neer.

Dat aanbod van Sterling in Holland deed zich natuurlijk ook op de andere neutrale beurzen gevoelen, want de bankier-arbitrageur, dit aanbod ziende, probeert b.v. ook te Stockholm Sterling te verkoopen, indien hij daarvoor een beteren prijs dan te Amsterdam maken kan. Wil die operatie echter gelukken, dan moet hij er in slagen Zweedsche Kronen te verkoopen, of te Amsterdam, b.v. aan den houthandel, of op andere neutrale beurzen aan de internationale arbitrage. Slaagt hij daarin, dan wordt dus het aanbod van Sterling uit Holland naar Stockholm overgebracht en zal daar het locale aanbod vergrooten.

Wat wijzen echter de noteringen uit? Wij geven hieronder de noteringen op drie data te Amsterdam van Sterling en Kronen en te Stockholm van Sterling:

	Sterling te A'dam.	Kronen te A'dam.	Sterling te Stockh.
2 November 1917..	10,87	99,15	11,24
2 Januari 1918 ..	11,06	78,05	14,08
31 Mei 1918.....	9,55	67,75	14,03

Op 2 November bereikte de Zweedsche Kroon alhier haar hoogsten stand. Deze cijfers toonen aan, dat Sterling te Stockholm inplaats van de daling in Sterling ten onzent mee te maken, gerezen is, en gedurende de eerste vijf maanden van dit jaar vrijwel onveranderd bleef, terwijl Sterling alhier van 11,06 op 9,55 terugliep. De verklaring hiervan is o.a. te vinden in het welbekende feit, dat de vraag voor Zweedsche Kronen hier te lande in vergelijking tot de Sterlingmarkt hier en te Stockholm zeer klein is, terwijl de indirecte arbitrageweg evenmin helpen kon, omdat de meeste deviezen hier goedkooper waren dan in Zweden, zoodat van verkoop van Kronen alhier om Guldens te creëren, waarmede het Sterling betaald zou worden, niets komen kon. Maar al bracht het groote Sterlingaanbod alhier geen of weinig verlevendiging in de wisselzaken naar Stockholm, toch had het wel-invloed op onze notering van de Kroon. Want de Amsterdamsche arbitrageur, op 2 Januari wetende, dat Sterling te Amsterdam 11,06 en te Stockholm 14,08 is, berekent daaruit de pariteit van de Kroon te Amsterdam op 78,55. Hij biedt dus iets lager en laat iets hooger en het resultaat is dien dag een notering van 78,05, welke notering misschien beduidend lager is dan die van den vorigen dag, zonder dat de omzetten in Kronen in verhouding tot die daling waren. En op 31 Mei berekent hij de pariteit van 9,55 en 14,03 op 68,07 en wordt de notering 67,75.

Hieruit mag dus waarschijnlijk het gevolg getrokken worden, dat het aanbod van Sterling alhier van meer invloed is op onzen Kronenkoers dan de directe handel tusschen Holland en Zweden.

Wil men nu de vraag stellen: Aangenomen dat Sterling het hoofddevies voor Zweden is, wat beteekent dan de stijging van Sterling te Stockholm van 11,24 tot 14,—, welke rijzing, die een daling in de appreciatie van de Kroon beteekent, tengevolge had, dat de Kroon te Amsterdam van 99 op 78 terugging,

dan is het antwoord, dat het saldo der betalingsbalans van Zweden tegenover het geheele buitenland, zoover dat in wissels te verrekenen viel, van voordeelig na-deelig voor Zweden geworden was. Stilstand in de scheepvaart, stilstand in het verkeer met Rusland, geringere exporten, hogere invoerprijzen, aankopen van Treasury bills, alles kan daartoe meegewerkt hebben. Of echter de druk op den uitvoer, tengevolge van de stijging der Kroon, waarvan Prof. Bruins spreekt, zoo beduidend geweest is als hij meent te moeten aannemen, valt te betwijfelen, immers de behoefte aan hout, enz. was zoo groot, dat ook de hooge vraagprijzen van het laatste jaar door het buitenland betaald werden.

In een paar woorden kan men het voorgaande resumeeren door te zeggen, dat de voornaamste wisselkoersen van een land zich naar de algemeene betalingsbalans regelen en dat de minder belangrijke koersen zich regelen naar de verhouding tusschen de voornaamste deviezen der beide landen.

Een ander voorbeeld daarvan is de koers van de Bulgaarsche Leva ten onzent, die thans sterk gedeprecieerd is, hoewel er vrijwel geen handel tusschen beide landen en geen handel in het devies is. De koers wordt eenvoudig bepaald door de pariteit tusschen de Mark te Sofia, het belangrijkste devies voor Bulgarije en de, ook in Holland belangrijke, Mark te Amsterdam.

Geheel eens ben ik het echter met Prof Bruins in zijn toejuichingen over het succes der Nederlandsche Bank in haar onderhandelingen met de Zweedsche Rijksbank. Dit succes is er niet minder om door het feit, dat de onjuiste bepalingen, welke in Zweden de bankbiljettenuitgifte en gouddekking regelen, thans bij de steeds stijgende uitgifte de Rijksbank tot goudaankoop dwingen.

De Nederlandsche Bank heeft gedurende den oorlog haar politiek niet behoeven te wijzigen en daarmede bewezen, dat de basis zoowel als de toepassing dier politiek de juiste zijn, terwijl Zweden door de ervaring geleerd heeft, dat bij haar aan beide veel haperde. Dat het die ervaring wil benutten, blijkt waarschijnlijk uit het bericht, dezer dagen in de Frankfurter Zeitung opgenomen, dat als volgt luidt:

„Aus Stockholm, 21. Juni, wird uns geschrieben: „Die Regierung hat eine aus 7 Wissenschaftlern und Bankfachleuten bestehende Kommission eingesetzt, die den Zusammenhang zwischen der Erhöhung des Notenumlaufs und der allgemeinen Preissteigerung ergründen und untersuchen soll, welchen Einfluss es auf den Preisstand haben würde, wenn man den Wechselkurs erhöhte und der Reichsbank gestattete, verzinsliche Depositen anzunehmen. Ferner soll die Kommission feststellen, was durch eine Regelung der Kreditgewährung an das Ausland zu erreichen ist.“

Wel worden hier de bestaande fouten niet met name genoemd, maar ongetwijfeld zal, nu de bal aan het rolen wordt gebracht, naar verbetering worden gestreefd.

Laat ons hopen, dat de correspondentie tusschen beide circulatiebanken aanleiding moge geven, dat de politiek der Hollandsche als voorbeeld gesteld wordt.

I. DE BRUYN.

DE PETROLEUM-OVEREENKOMST TUSSEN ROEMENIË EN DE MIDDENRIJKEN.

Een medewerker schrijft:

Bij den vrede tusschen de Middenrijken en Roemenië is o.a. ook een „Petroleum-Abkommen” gesloten, waardoor Duitschland en Oostenrijk-Hongarije blijvende zeggingschap in de Roemeenseche petroleum-industrie hebben weten te verwerven. Zonder op de feitelijke details van de overeenkomst in te gaan (wie zich daarvoor interesseert kan die b.v. vinden in het Deutsche tijdschrift „Petroleum” van 15 Mei 1918, No. 16) worde hier in het kort de economische betekenis daarvan besproken.

Teneinde een juist begrip te krijgen van de waarde der Roemeenseche olieproductie voor Duitschland en

Oostenrijk-Hongarije, moeten om te beginnen enkele woorden gezegd worden over de wijze, waarop deze landen vóór 1914 van petroleum-derivaten werden voorzien. Duidelijkheidshalve moet er echter voor- eerst op gewezen worden, dat de Middenrijken, ook nu de vrede met Roemenië geteekend is, voor den tijd tot aan den algemeenen vrede de geheele Roemeenseche productie en afzet onder contrôle van de Deutsche Militär Verwaltung behouden. Het „Petroleum-Abkommen” is dus in hoofdzaak bedoeld voor na den algemeenen oorlog, hetgeen tot goed begrip van het volgende in het oog dient te worden gehouden.

Duitschland. De invoer van olieproducten in dit land bedroeg vóór den oorlog ongeveer 1.300.000 ton, waarvan 750.000 ton kerosine (lampolie), 250.000 ton benzine, 250.000 ton smeerolie en 50.000 ton gasolie. Deze import had voornamelijk plaats uit de Vereenigde Staten en voorts uit Galicië, Rusland, Roemenië en voor benzine uit Nederlandsch-Indië.

De import in Duitschland in 1913 van alle aardolieproducten te zamen (afgerond) bedroeg:

Vereenigde Staten....	730.000	Tonnen
Galicië.....	230.000	„
Rusland.....	160.000	„
Roemenië.....	120.000	„
Ned.-Indië.....	50.000	„
Britsch-Indië.....	5.000	„
Diversen.....	5.000	„
Totaal.....	1.300.000	Tonnen

Verder beschikt Duitschland over een geringe eigen ruwe-olieproductie, die, ondanks alle moeite om haar te vergrooten, niet meer dan ongeveer 10 pCt. van de vóór den oorlog jaarlijks ingevoerde hoeveelheden bedraagt. De Deutsche uitvoer van olieproducten was onbeduidend.

Toen na Augustus 1914 Duitschland afgesneden werd van allen aanvoer overzee, trad, ook wat de voorziening van olieproducten betrof, een moeilijke tijd in, temeer daar Roemenië, ook zolang het nog neutraal was, uitvoerverboden legde op verschillende derivaten, waaraan in Duitschland, uit den aard der zaak, een zeer dringende behoefte bestond. Door talrijke Ersatzmittel, verkregen uit steenkool- en bruinkooldestillatie, door de fabricage van Teerfettoele, die de smeerolie moesten vervangen en door de voor export vrije hoeveelheden der Oostenrijksch-Hongaarsche productie, die vóór den oorlog naar diverse landen gingen, vrijwel geheel tot zich te trekken, heeft Duitschland zich, zooals het verloop van den oorlog geleerd heeft, wel vrij voldoende weten te redden, doch toch niet zóózeer, dat men daar niet het uiterst groote belang van een regelmatigen aanvoer van olieproducten, ook na den oorlog, zou hebben leeren inzien.

De duikbootoorlog, die de wereldtankvloot voortdurend kleiner doet worden en het van Entente-zijde meermalen geopperde denkbeeld om Duitschland ook na den oorlog uit te sluiten van den aanvoer van „Rohstoffen”, hebben begrijpelijkerwijze de vraag, hoe na het einde van den oorlog dit land te voorzien van de voor de industrie en het verkeer steeds meer onontbeerlijk wordende olieproducten, de belangrijkheid van een nationale levenskwestie geschonken.

De ineenzinking van den Russischen kolos en de daaropvolgende capitulatie van Roemenië hebben de oplossing van dit probleem voor Duitschland vergemakkelijkt. Roemenië exporteerde van zijn normale productie, die gesteld mag worden op ongeveer 1.900.000 ton 's jaars, vóór den oorlog ongeveer 55 pCt., t.w. ruim 1.000.000 ton.

Deze uitvoer had in de eerste plaats de geheel natuurlijke bestemming naar de verschillende Middellandsche-Zeelanden en verder naar Franrijk en Engeland. Doch ook Duitschland kreeg zijn deel, zooals blijkt uit de volgende afgeronde cijfers van den export van Roemenië in 1913 van alle aardolieproducten te zamen:

Midd.-Zeelanden	320.000	Tonnen
Engeland	235.000	„
Frankrijk	150.000	„
Duitschland	120.000	„
Oostenrijk-Hongarije ..	75.000	„
Diversen	130.000	„

Totaal ..... 1.035.000 Tonnen

De producten met bestemming naar de Middellandsche-Zeelanden, Engeland en Frankrijk gingen via Constanza over zee; die naar diverse landen en zelfs die naar Duitschland voor het grootste deel langs denzelfden weg. Het transport over den Donau was namelijk nog zóó gebrekkig, doordat deze rivier voor schepen van groote capaciteit niet te bevaren is, dat zelfs Neurenberg goedkooper voorzien werd over zee via Hamburg dan over den Donau via Regensburg. ¹⁾

Door de aan de wereldtankvloot toegebrachte verliezen zou Roemenië na den oorlog, ook indien het daartoe werd vrijgelaten, hoogstwaarschijnlijk den export van voorheen niet direct op dezelfde wijze kunnen hervatten. De Donau echter, hoewel nog lang niet in staat om den *geheelen* export van Roemenië naar zich toe te trekken, is toch gedurende den oorlog reeds zooveel verbeterd, dat hij een veel grooter kwantum dan voordien zonder bezwaren zal kunnen vervoeren. Zoo is de doorvaart door de IJzeren Poort vergemakkelijkt en werd de pijpleiding naar Constanza door de Duitschers verlegd naar Giurgiu, zoodat de aanvoer van de productiecentra naar den Donau ook zeer is vereenvoudigd.

De onzekerheid omtrent de capaciteit en verdeling der wereldtankvloot na den oorlog en de reeds genoemde Entente-plannen hebben dus voor Duitschland, Roemenië tot het aangewezen olieproductie-land gemaakt, terwijl door de eerste van deze twee factoren en de verbetering van den Donau, waaraan nog steeds krachtig wordt voortgewerkt, Roemenië in Duitschland veel meer een *natuurlijk afzetgebied* voor olieproducten is komen te vinden dan zulks vóór den oorlog het geval was.

Het feit, dat deze twee landen elkaar door den juist gesloten vrede gevonden hebben als consument en producent van olieproducten, blijkt dus, althans voor den tijd, dat de hierboven genoemde factoren nog van kracht zullen blijven, geheel logisch te zijn.

Oostenrijk-Hongarije. Het belang van dit land bij de Roemeense olie is geheel verschillend van het hierboven geschetste Duitse. Oostenrijk-Hongarije is zelf een olie-produceerend land (Galicie) en brengt zelfs veel meer voort dan het eigen gebruik bedraagt, ondanks het feit, dat de productie sinds 1909 van 2.000.000 ton tot ongeveer 700.000 ton per jaar is gevallen.

De Oostenrijksch-Hongaarsche raffinage-industrie is echter ingericht op de groote productie van weleer. Het gevolg hiervan is, dat de capaciteit van deze raffinage-industrie op het oogenblik veel grooter is dan de eigen productie, wat weder reeds sinds jaren een voortdurende dringende vraag naar ruwe olie van de zijde der fabrieken met zich medebracht. Hierdoor ontstond de, ook elders en in andere industrieën zoo vaak waargenomen wantoestand, dat de prijzen van het ruwe product steeds veel te hoog zijn ten opzichte van de prijzen der fabrikaten. Een zeer kwijnend bestaan van diè fabrieken, welke niet over een eigen productie beschikken en groote winsten voor de ruwe-olie producenten zijn van het een en ander het resultaat. Teneinde in dezen toestand verbetering te brengen, waren ook vóór den oorlog wel reeds eenige hoeveelheden ruwe olie uit Roemenië aangevoerd ter verwerking in de Hongaarsche raffinaderijen, doch dit kwantum steeg, om verschillende redenen, nooit boven de 25.000 ton per jaar en was dus inderdaad onbeduidend klein. Nu bij den zoo juist gesloten vrede de Oostenrijksch-Hongaarsche Regeering kans zag beslag te leggen op een deel van de Roemeense olie,

¹⁾ [Men zie de artikelen, aan den Donau gewijd, in No. 86 en 87. — Red.]

heeft zij dit, met het doel de nationale raffinage-industrie te steunen, natuurlijk niet nagelaten. De Staats-raffinaderij in Drohobycz (Galicie), met een capaciteit zoo groot als de geheele tegenwoordige Galicische ruwe-olieproductie, maakte dat de Oostenrijksch-Hongaarsche Regeering in dezen niet slechts opkwam voor het belang van een zeker deel der nationale nijverheid, doch evenzeer voor het directe belang der schatkist.

Terwijl dus de toevoer van Roemeense producten voor *Duitschland* in de eerstvolgende jaren wellicht een direct *levensbelang* genoemd kan worden, is de Roemeense olie voor de Oostenrijksch-Hongaarsche raffinage-industrie wel uiterst welkom, doch voor de *O.-H. Monarchie* toch van *secundaire beteekenis*.

Is dat deel van de Petroleum-overeenkomst, waarbij de geheele Roemeense olie-export voor Duitschland en Oostenrijk-Hongarije gereserveerd wordt (voorloopig zal $\frac{1}{4}$ daarvan naar Oostenrijk-Hongarije gaan en $\frac{3}{4}$ naar Duitschland) bedoeld permanent te zijn? Of zal deze export-overeenkomst slechts van tijdelijken aard zijn?

Op deze, voor de toekomst en ontwikkelingsmogelijkheid van de Roemeense petroleum-industrie zoo zeer belangrijke vragen is met zekerheid geen antwoord te geven, daar de bedoelingen der Duitse en O.-H. Regeeringen nog niet bekend geworden zijn. Door de verschillende factoren, die hierbij van belang zijn, goed te belichten kan men echter wel tot een meening komen, die voldoende logisch is om een redelijke kans te hebben van naderhand te blijken juist te zijn geweest.

Wat **Oostenrijk-Hongarije** betreft schijnt het antwoord op bovengestelde vraag zeer eenvoudig. Daar het niet te verwachten is, dat de Galicische olieproductie nog wel eens de hoogte van weleer zal bereiken, is er reden om aan te nemen, dat Oostenrijk-Hongarije een bestendig koper van olie op de Roemeense markt zal blijven. De zoo juist gesloten export-overeenkomst zal dus, wat den uitvoer naar Oostenrijk-Hongarije betreft, waarschijnlijk een inderdaad *blijvend* karakter dragen, hoewel in den vorm natuurlijk wijzigingen kunnen worden aangebracht. Roemenië zal zich echter met de gedachte vertrouwd moeten maken steeds belangrijke hoeveelheden ruwe olie naar O.-H. uit te voeren.

Voor **Duitschland** is de vraag gecompliceerder. Doch ook hier kan men tot beantwoording daarvan komen door na te gaan in hoeverre het in Duitschland's belang zal zijn den Roemeenschen olie-export permanent aan zich te binden.

Zoals hiervóór uiteengezet, is de band, die ontstaan is tusschen Roemenië en Duitschland als productie- en consumptieland van aardolie, niet slechts op bevel van den overwinnaar tot stand gekomen (de Duitse Generale staf heeft een ongewoon groot stem in het kapittel gehad), doch waren daarvoor evenzeer *natuurlijke* oorzaken aanwezig. De meeste van deze natuurlijke oorzaken zijn echter, zooals wij zagen, hoogstwaarschijnlijk van slechts tijdelijken aard. Zij zullen alleen bestaan gedurende de „Uebergangswirtschaft”.

Wanneer de oorlogsnaweeën geleden zullen zijn, zal de aanvoer van olieproducten uit de Vereenigde Staten en Mexico naar Duitschland zeer waarschijnlijk voor vele van de diverse olieproducten weder meer economisch kunnen geschieden dan vanuit Roemenië, en tenzij men verwacht, dat na den oorlog de wereld er zal blijven uitzien als twee aan elkaar vijandige kampen, schijnt het logisch om aan te nemen, dat Duitschland mettertijd zijn olieproducten weder van dáár zal betrekken van waar het deze het meest economisch kan geleverd krijgen.

Doch men meent wellicht, dat de ervaring, die Duitschland heeft opgedaan in dezen oorlog, hoe de afhankelijkheid van producten, die van overzee moeten worden aangevoerd, in noodgevallen bedenkelijk kan worden, dit land er toch toe zal brengen, ongeacht de

economische bezwaren, die daaraan verbonden zouden zijn, de dienstbaarheid van den Roemeenschen olie-export aan zich permanent te maken.

Zooals het „Petroleum-Abkommen” thans gesloten is, schijnt echter een vrijwel uitsluitend op Duitschland georiënteerde uitvoer van Roemenië, teneinde dezelfde moeilijkheden voor Duitschland te voorkomen, geenszins noodzakelijk. Ook al zou mettertijd de Roemeensche export weder vrijgelaten worden om diè markten op te zoeken, die, met het terugkeeren van normale economisch-geographische toestanden, geleidelijk aan als natuurlijk afzetgebied van de Roemeensche productie aan belangrijkheid winnen, ook dan zou de Deutsche Regeering nog steeds een zoodanigen invloed op de Roemeensche petroleumproductie behouden, dat zij ingeval van nood, zonder op zeetransport te zijn aangewezen, over belangrijke hoeveelheden olieproducten kan beschikken.

Hiervoor is wel de medewerking van de O.-H. Regeering noodig. Deze Regeering krijgt n.l. een belangrijke stem in het bestuur der Oelländereien Pachtgesellschaft m.b.H., aan welke Maatschappij door den vrede van Bucarest de nog vrije staatssterreinen zijn toebedeeld en waaraan Duitsch-Oostenrijksch-Hongaarsch en Roemeensch kapitaal deel zal nemen onder Duitse leiding. Evenzoo in het bestuur van de Erdoel Industrie Anlagen Gesellschaft m.b.H., welke Maatschappij de onder dwang geliquideerde, aan de Middeurijken vijandige, olieondernemingen in Roemenië, die te zamen ongeveer 43 pCt. van de totale Roemeensche productie vertegenwoordigen, zal exploiteeren met Duitsch en Oostenrijksch-Hongaarsch kapitaal, ook weder onder Duitse leiding. Ook zal de Oostenrijksch-Hongaarsche regeering aan den doorvoer van olieproducten uit Roemenië met bestemming naar Duitschland haar medewerking moeten verleenen. Doch deze medewerking is onder alle omstandigheden noodzakelijk.

Ook zouden er, naar het voorkomt, reeds thans zichtbaar praktische bezwaren verbonden zijn aan een permanente verplichting, opgelegd aan de Roemeensche olie-industrie, om, met negatie van de natuurlijke economisch-geographische verhoudingen, den export bij voortdurend naar Duitschland te doen geschieden. Een van die bezwaren — en zeker niet een van de minste — schijnt te zijn, dat machtige Duitse financieele groepen sterk bij de Roemeensche olie-industrie zijn geïnteresseerd. Deze groepen zijn natuurlijk geheel bereid Duitschland van het noodige tegen redelijke voorwaarden te voorzien. Ook zijn zij bereid, zooals ook inderdaad gaat geschieden, om zeer belangrijke kapitalen te verschaffen, teneinde de, aan de reeds hierboven genoemde Oelländereien Pachtgesellschaft toegewezen, vrije olielandende staatssterreinen (die door de Roemeensche Regeering reeds sinds vele jaren niet meer aan de bestaande Maatschappijen werden afgegeven, en waarop deze, zelfs indien Roemenië buiten den oorlog ware gebleven, dan ook nimmer hadden kunnen rekenen) te exploiteeren. Zelfs blijken zij er geen bezwaar tegen te hebben zich financieel te interesseeren bij de ook reeds genoemde Erdoel Industrie Anlagen Gesellschaft. Doch het schijnt hoogstwaarschijnlijk, dat zij er zeer weinig voor zullen voelen om al het reeds geplaatste en nog te verschaffen kapitaal bij voortdurend uitsluitend in dienst te stellen van het Duitsch Imperium, alsof oorlogstoestand normaal, en vrede een uitzonderingstoestand ware geworden, althans indien door een andere gedragslijn — hetgeen waarschijnlijk is — dat kapitaal meer productief zou zijn te maken.

Gaat men te ver, door aan te nemen, dat de Duitse regeering in deze ook met de Duitse oliebelangen rekening zal houden? Roemenië is tot nu toe het eenige land, waar het Duitse kapitaal zich sterk voor olie-exploitatie heeft geïnteresseerd. Op petroleumgebied is Duitschland dan ook ten achter gebleven bij Amerika, Nederland en Engeland. Het „Petroleum-Abkommen” heeft nu het Duitse kapitaal in

staat gesteld in Roemenië een zeer belangrijk arbeidsveld te vinden en daardoor zal wellicht de Duitse invloed in de oliewereld winnen. Een permanente dienstbaarheid van den Roemeenschen export aan het Duitse Rijk zou echter de eenige Duitse petroleum-grootbelangen ernstig schaden en het lijkt niet waarschijnlijk, dat de Deutsche Regeering op den duur zulk een gedragslijn zal volgen.

Om deze — en nog andere redenen — mag men dan ook wel aannemen, dat het „Petroleum-Abkommen”, voor zoover het den export naar Duitschland betreft, zal blijken slechts bedoeld te zijn voor de Uebergangswirtschaft.

* * *

Zooals bekend, was de Roemeensche olie-industrie vóór den oorlog geoutilleerd met een compleet verwerkingsbedrijf, hetwelk de ruwe olie tot diverse producten verwerkte. Deze fabrieken zijn, evenals de terreinen, eind 1916 voor het grootste deel verwoest. De herstelling van de terreinen is door de Deutsche Militärverwaltung na de bezetting van Roemenië direct krachtig ter hand genomen. De opbouw van de fabrieken is daarentegen niet direct zoo energiek aangevat.

Een voor Roemenië zeer belangrijke vraag is: zal tengevolge van het „Petroleum-Abkommen”, dat *fabrieksbedrijf* niet weder in staat worden gesteld zich opnieuw geheel compleet in te richten?

Aan de hand van de korte hiervoren gegeven uiteenzetting schijnt het aan geen twijfel onderhevig, dat Oostenrijk-Hongarije practisch gesproken slechts ruwe olie zal wenschen te ontvangen. Voor dien export behoeft Roemenië dus zijn raffinaderijen niet op te bouwen.

Doch zal Duitschland van den geschapen toestand gebruik maken om zichzelf een nationale verwerkings-nijverheid te stichten, grooter dan de eigen ruwe-olieproductie en in overeenstemming met de Duitse consumptie? En zal Duitschland Roemenië dus óók om ruwe olie en niet om olieproducten vragen?

Er is reden om aan te nemen, dat dit land zich hoofdzakelijk tot den invoer van verwerkte producten zal beperken en derhalve in tegenstelling met O.-H. niet in hoofdzaak ruwe olie zal invoeren.

Hierboven namen wij aan, dat het „Petroleum-Abkommen” voor zoover het den export naar Duitschland betreft, slechts voor den tijd der Uebergangswirtschaft bedoeld is. Nadien zal, zoo werd gesteld, de Duitse import wederom voor een goed deel uit andere landen plaatsvinden. En hieruit valt logisch af te leiden, dat Duitschland uit Roemenië olieproducten zal aanvoeren.

Duitschland, dat, zooals wij zagen, steeds op import was aangewezen, had zich in vroegere jaren door beschermende rechten, zoo gewenscht, wel een grooter raffinage-bedrijf kunnen maken dan overeenstemt met de kleine eigen ruwe-olieproductie (zooals b.v. Frankrijk indertijd heeft gedaan), doch Duitschland heeft dit, naar het mij voorkomt, zeer wijselijk, achterwege gelaten. Zal dit land nu van het tot nog toe ingenomen standpunt afwijken?

Een Duitse raffinage-industrie zou in de toekomst, wanneer, naar het zich laat aanzien, de groote waarde van olieproducten voor tal van doeleinden steeds meer gevoeld zal worden en daardoor de vraag naar die producten nog zéér zal stijgen, terwijl in de productielanden de verwerkings-industrieën steeds meer geperfectioneerd en gelijk met de productie uitgebreid worden en daar uit den aard der zaak een geheel natuurlijk bestaan vinden, niet meer zooals Frankrijk veleer, kunnen rekenen op den aanvoer van ruwe olie uit andere landen.

Voor het stichten van een Duitse raffinage-industrie in proportie tot de Duitse consumptie zou dit land dus van zijn tegenwoordige machtspositie gebruik moeten maken om voorgoed de Roemeensche

ruwe olie aan zich te binden. Doch dan zou na de Uebergangswirtschaft Duitsland ter wille van die kunstmatig in het leven geroepen fabrieksnijverheid, niet meer vrijwillig, doch gedwongen voort moeten gaan uit Roemenië de ruwe olie te betrekken, hoewel dan Duitsland en Roemenië geenszins meer natuurlijk op elkaar voor den afzet en de productie van olie en olie-derivaten zullen zijn aangewezen.

Theoretisch gesproken zou Duitsland den invoer van ruwe olie ook uit andere landen dan Roemenië, zelfs nu nog wel kunnen trachten te forceeren door prohibitieve invoerrechten op olieproducten, doch dan zou het een groote kans loopen daarmede wel de olieproducten af te stooten, doch niet de ruwe olie aan te trekken. Het is duidelijk, dat in zulke omstandigheden de Deutsche consument zou moeten bloeden voor de instandhouding van de kunstmatig in het leven geroepen raffinage-industrie.

Nog andere bezwaren zouden er echter aan de doorvoering van zoo'n plan verbonden zijn. Het eerste is, dat de Roemeensche olieproductie, na aftrek van het eigen gebruik en het aan Oostenrijk-Hongarije toegedachte kwantum, tezamen met de Deutsche productie hoogstwaarschijnlijk steeds bij de Deutsche consumptie ten achter zal blijven. Duitsland zal dus in alle geval steeds gedwongen worden om bij anderen ter markt te gaan, wat weer een directe bedreiging voor de Deutsche verwerkings-industrie beduidt.

Wel bestaat in Duitsland tamelijk verbreid de meening, dat men door andere exploitatie-methoden (Schachtbau) de binnenlandsche olieproductie belangrijk zou kunnen opvoeren. Nog meer hoop wordt daar gevestigd op een verdere ontwikkeling van het nieuw ingevoerde en ten deele nieuw uitgevonden procédé tot fabricage van olieproducten uit bitumineuse bruinkool. Er gaan zelfs krachtige stemmen op deze jonge industrie door hooge invoerrechten op olieproducten dusdanig te beschermen, dat, naar de voorstanders daarvan verwachten, Duitsland binnen een zeker aantal jaren, zich geheel hiermee bedruipen kan. Dat deze wijze van voorziening niet de rationeelste zou zijn, wordt wel reeds nu ingezien, doch zij is, naar hunne meening, mogelijk. En daarmede zijn zij — door het stopzetten van den aanvoer van overzee het gebrek aan olieproducten nog dagelijks voelende — voorloopig tevreden.

Ik meen, dat men zich tegenover al deze plannen — die, dit dient wel in het oog gehouden te worden, opkomen in oorlogstijd — eenigszins sceptisch moet stellen. Wanneer er weer vrede en een normaal handelsverkeer zal zijn (en dit zal toch ééns weer het geval zijn) zal men in Duitsland ook wel tot de overtuiging komen, dat het op den duur geen aanbeveling verdient te trachten door kunstmatige middelen iets dat irrationeel is, in het leven te houden en zelfs te ontwikkelen. Doch al ging Duitsland werkelijk dezen weg op, dan zou het (en zij, die in deze richting dringen, zien dat ook in) niet slechts een hoog invoerrecht moeten heffen van olieproducten, doch ook van ruwe olie. En dit evenzeer op waren van Roemeenschen oorsprong als van andere origine. Het gevolg daarvan zou dus nooit kunnen zijn, dat de thans geschapen exportrelatie tusschen Duitsland en Roemenië, in tegenstelling van de hiervóór gegeven meening, permanent zou worden. Integendeel! En evenmin, dat deze uitvoerverbintenis voor Roemenië tot gevolg zou hebben, dat dit land het voortaan zonder raffinage-industrie zou moeten doen.

Het tweede bezwaar, tegen een Roemenië opgedrongen export van ruwe olie naar Duitsland, schijnt wederom het groote Deutsche financieele belang bij de Roemeensche olie-industrie. Die belangen zullen er zeker nog meer bezwaren tegen hebben om hun ruwe olieproductie voor immer ten bate van de verwerkings-industrie te laten verbinden aan het Deutsche Rijk, dan zij, veronderstel ik, reeds hebben (hierboven werd het al besproken) tegen een blijvendens uitsluitenden export naar dat Rijk.

Deze, en nog andere overwegingen, zullen er, naar verwacht mag worden, Duitsland van terughouden een Deutsche raffinage-industrie in het leven te roepen, die grooter is dan overeenkomt met de eigen Deutsche ruwe-olieproductie. Men ziet, hoe de verwachting, dat het „Petroleum-Abkommen”, voor zoover het den export naar Duitsland betreft, slechts tijdelijk bedoeld is, logisch tot deze meening voert.

Duidelijkheidshalve moet ik er hier even op wijzen, dat met raffinage-industrie in dit verband, dië fabrieken bedoeld worden, waar de ruwe olie verwerkt wordt en niet dië distillatie-inrichtingen waar de producten, verkregen bij de eerste distillatie, verder worden verwerkt, zooals b.v. smeeroïle- en benzine-rectificatie-fabrieken. Deze laatste soort nijverheid vindt men veelal in de consumptie-landen en tegen hare verdere uitbreiding zal dan ook in Duitsland geen bezwaar bestaan.

Uit het bovenstaande zou volgen, dat het „Petroleum-Abkommen” Roemenië niet van zijn raffinage-nijverheid zal berooven, en dus ook in dit opzicht het niet te vreezen schijnt, dat de Roemeensche olie-industrie verhinderd zal worden zich op normale wijze te ontwikkelen.

* * *

Hoewel de meer gedetailleerde beschrijving en behandeling van de getroffen regelingen in het „Petroleum-Abkommen,” zooals reeds gezegd, niet in de bedoeling liggen, moet toch over één onderdeel daarvan nog iets gezegd worden, daar dit, naar het mij voorkomt, het hierboven uiteengezette toelicht en bevestigt.

Het „Petroleum-Abkommen” bepaalt, dat er een Monopol-Handelsgesellschaft zal worden opgericht met dezelfde aandeelhouders als de reeds genoemde Oeländereien Pachtgesellschaft (gewone aandelen aan Duitsland 50 pCt., Oostenrijk-Hongarije 25 pCt., Roemenië 25 pCt., preferente aandelen, die de geheele zeggingschap hebben, aan Duitsland met een belangrijke medezeggingschap en volgens Tägliche Berichte No. 112, d.d. 15 Mei 1918, een recht van veto aan Oostenrijk-Hongarije).

Deze Monopol-Handelsgesellschaft krijgt zeer verstrekkende bevoegdheden en brengt metterdaad de geheele Roemeensche olie-industrie en oliehandel onder blijvende voogdij van de Deutsche Regeering. Doch, en dit is een zeer belangrijk punt, de Monopol-Handelsgesellschaft zal niet worden opgericht, indien vóór 1 December 1918 tusschen de Deutsche en Oostenrijksch-Hongaarsche Regeering eenerzijds en de Roemeensche Regeering anderzijds op andere wijze overeenstemming is verkregen over de beschikbaarstelling van de voor uitvoer vrije olie en olieproducten naar Duitsland en Oostenrijk-Hongarije. De Monopol-Handelsgesellschaft is dus niets anders dan een stok achter de deur, welke de Deutsche Regeering gemeend heeft te moeten gereedhouden. Ik geloof dus, dat men de zaak zoo moet begrijpen: indien vóór 1 December 1918 een zoodanige regeling tot stand komt, dat Duitsland gedurende de Uebergangswirtschaft op de Roemeensche productie kan rekenen, dan zal de stok niet gebruikt worden.

Als men in het oog houdt hoe zéér bedenkelijk de Monopol-Handelsgesellschaft voor de geheele Roemeensche olie-industrie zou zijn, hoe pijnlijk zoo'n Monopol-Gesellschaft voor het Roemeensch nationaal gevoel niet slechts voor het oogenblik, maar voor immer zou zijn, hoe licht hieruit mettertijd moeilijkheden ontstaan kunnen en ten slotte hoe natuurlijk het schijnt, dat de Deutsche Regeering zeker niet gaarne zou overgaan tot een maatregel, waardoor de eenige Deutsche petroleumgrootbelangen zoo ernstig zouden worden geschaad, dan lijkt het niet te gewaagd te veronderstellen, dat vóór den fatalen termijn overeenstemming gevonden zal worden en dus de Monopol-Handels-Gesellschaft wel tot de niet verwezenlijkte plannen zal komen te behooren.

Omtrent de wijze van exploitatie der door het „Petroleum-Abkommen” aan de Staatsländereien Pachtgesellschaft toegewezen terreinen ten slotte nog de volgende opmerking.

De overeenkomst is dusdanig getroffen, dat een voortdurende uitstekende samenwerking niet alleen van de Deutsche met de Oostenrijksch-Hongaarsche, doch ook met de Roemeensche participanten een vereischte is voor het ongestoord werden der, door den Bucarester vrede onder invloed der Middenrijken gebrachte, oliebelangen.

Of deze samenwerking steeds gemakkelijk te verkrijgen zal zijn, wordt ook in Duitschland en Oostenrijk-Hongarije betwijfeld. In verband daarmee gaan reeds van vele kanten stemmen op de terreinen der Oelländereien Pachtgesellschaft onder de diverse interessenten te verdeelen. En daar aan deze Pachtgesellschaft in de Petroleum-overeenkomst het recht is voorbehouden haar bezittingen geheel of ten deele aan derden over te doen, schijnt de eventueele wenschelijkheid van zoodanig besluit reeds voorzien te zijn. Of het hiertoe echter wel eens zal komen, durf ik niet te voorspellen. De Deutsche Regeering zal er allicht niet veel voor voelen. Immers de hiervoor genoemde zekerheid, ingeval van nood over land olieproducten in belangrijke hoeveelheden te kunnen aanvoeren, zou er niet grooter op worden.

Resumerende kom ik, met behulp van de tot nog toe bekende gegevens, tot de volgende meeningen:

1e. Tot aan den algemeenen vrede blijft de geheele Roemeensche olieproductie ter beschikking van het Deutsche legerbestuur;

2e. Gedurende de Uebergangswirtschaft zijn Roemenië en Duitschland veel meer natuurlijk op elkaar aangewezen als productie- en consumptieland, dan zulks vóór den oorlog het geval was;

3e. De toevoer van de Roemeensche olieproducten in de eerstvolgende jaren is waarschijnlijk voor Duitschland een levensbelang. Voor de Oostenrijksch-Hongaarsche Monarchie is de Roemeensche olie van secundaire betekenis;

4e. Gedurende de Uebergangswirtschaft heeft Duitschland zich 75 pCt. van den Roemeenschen uitvoer van olie en olieproducten verzekerd. Oostenrijk-Hongarije heeft permanent 25 pCt. van dien uitvoer voor zich gereserveerd;

5e. Duitschland zal olieproducten, Oostenrijk-Hongarije ruwe olie uit Roemenië importeeren;

6e. Na de Uebergangswirtschaft zal, met het intreden van meer normale economisch-geographische toestanden, aan den Roemeenschen export, voor zoover het de 75 pCt. van Duitschland betreft, denkkelijk geleidelijk de vrijheid worden gelaten, dië markten op te zoeken, die, in verband met de weer meer normale toestanden, als de meest natuurlijke zullen zijn te beschouwen;

7e. Het zal de Roemeensche olie-industrie vermoedelijk niet belet worden zich wederom compleet te outilleeren en dus de in 1916 verwoeste fabrieken, voor zoover dit niet reeds geschiedde, weer op te bouwen;

8e. Een Monopol-Handelsgesellschaft met verstrekkende competenties, zal waarschijnlijk niet tot stand komen;

9e. De bestaande Deutsche en neutrale petroleummaatschappijen zullen naar alle waarschijnlijkheid op den duur niet meer in hare vrije ontwikkeling en haar handel belemmerd worden dan zulks vóór den oorlog het geval was;

10e. De aan de Oelländereien Pachtgesellschaft toebedeelde staatsterreinen zullen misschien tusschen de diverse interessenten dier Maatschappij verdeeld worden;

11e. Het Duitsch en Oostenrijksch-Hongaarsch kapitaal heeft in Roemenië een zeer belangrijk terrein voor werkzaamheid in de petroleum-nijverheid gevonden, hetgeen den achterstand in deze industrie ten

opzichte van het Amerikaansch, Nederlandsch en Engelsch kapitaal wellicht ten deele zal helpen inhalen.

ENGELAND'S FINANCIËELE TOESTAND.

De verrassende wijze waarop, tot nu toe, de oorlogvoerende staten er in geslaagd zijn zich de middelen te verschaffen om den strijd door te zetten, is wel geschikt ter misleiding betreffende de reële betekenis dier oorlogskosten. Het mag daarom nuttig geacht worden de aandacht te vestigen op een financieel exposé van den stand van zaken, waaruit de ware toestand blijkt.

Vond ik laatstelijk (in No. 127 van dit tijdschrift) in een rapport van Alfred Neymarck aanleiding dit te doen ten opzichte van Frankrijk, thans geeft een artikel van prof. Pigou, voorkomende in de Juniaflevering van het Economic Journal, waarin de schrijver dé voor- en nadeelen behandelt van eene heffing in eens ter delging van de Britsche oorlogsschuld, aanleiding hetzelfde te doen wat Engeland betreft.

Prof. Pigou rekent, dat, indien de oorlog op 31 Maart 1919 (het eind van het tegenwoordige financieele dienstjaar) ten einde komt, de binnenlandsche Staatsschuld van Engeland alsdan zal bedragen £ 8000 millioen (zegge acht duizend millioen pond sterling).

Deze berekening, merkt hij op, klopt niet geheel met hetgeen de Kanselier der Schatkist, Bonar Law, bij de indiening der jongste begroting berekende de toestand te zullen zijn. Volgens dezen zou, de oorlog 31 Maart 1919 ten einde komende, de Staatsschuld alsdan bedragen £ 7.980 millioen. Doch in mindering daarvan zouden komen, ten eerste te realiseeren oorlogsvoorraden tot een bedrag van £ 672 millioen, en ten tweede nog te innen oorlogswinstbelasting tot een bedrag van £ 500 millioen, waardoor het bedrag der Staatsschuld teruggebracht zou worden op £ 6.808 millioen. Maar Bonar Law, zegt prof. Pigou, aldus zijn berekening makende, neemt wel in aanmerking de baten, welke alsdan voor de Schatkist zouden bestaan, doch niet de uitgaven, waarin nog te voorzien zou zijn. Prof. Pigou acht het al mooi, indien die twee posten elkander zouden equivaleeren. Voorts vervolgt hij, heeft Bonar Law geheel buiten beschouwing gelaten de enorme kosten der demobilisatie, welke na het tot stand komen van den vrede gedragen zullen moeten worden.

Summa summarum acht hij, dat men al zeer optimistisch moet wezen om aan te nemen, dat de oorlog, 31 Maart 1919 geëindigd zijnde, een staatsschuld zal nalaten van minder dan £ 9000 millioen. Hiervan zouden echter bedragen de leeningen, in het buitenland opgenomen £ 1000 millioen, en daartegenover mogen tot een gelijk bedrag gesteld worden de vorderingen op geallieerden en dominions, blijvende per saldo aan binnenlandsche staatsschuld £ 8000 millioen.

Hieruit nu zal voor rente en amortisatie voortspruiten een jaarlijksche last van ten minste £ 480 millioen; en daarbij komende voor pensioenen £ 50 millioen en de normale staatsuitgaven, welke gerekend moeten worden na den oorlog £ 280 millioen te zullen beloopt, komt men in ronde som tot een totaal der jaarlijksche staatsuitgaven van £ 800 millioen.

Nu zou, volgens prof. Pigou, het jaarlijksche nationale inkomen in Engeland, inbegrepen de rente van de oorlogsschuld, aangenomen moeten worden op £ 3000 millioen. De staatsuitgaven, £ 800 millioen bedragende, zouden dus 27 pCt. van het nationaal inkomen absorbeeren. Verder stelt zich de vraag, op welke wijze die £ 800 millioen opgebracht zouden moeten worden.

De staatsinkomsten, zegt prof. Pigou, bedroegen in het dienstjaar 1917/18 £ 707 millioen, maar daaronder was begrepen een bedrag van £ 220 millioen aan oorlogswinstbelasting, en moge deze belasting nog zeer enkele jaren een bron van inkomsten blijven, van zelf zal ze dan vervallen. Een deel der inkomsten, nu door

die buitengewone belasting getroffen, zal dan echter onder de gewone inkomstenbelasting vallen, en prof. Pigou neemt aan, dat aldus de bestaande bronnen van staatsinkomsten op £ 530 miljoen aan te nemen zouden zijn. Uitgaven £ 800 miljoen, inkomsten £ 530 miljoen, maakt deficit £ 270 miljoen.

Tot de gemelde inkomsten van £ 707 miljoen in 1917/18 hebben de gewone en buitengewone inkomstenbelasting (income- and supertax) £ 239 miljoen bijgedragen. Een verdubbeling dezer belasting zou dus nog niet eens het deficit dekken. En toch, welke zouden reeds voor de belastingplichtigen de gevolgen van zoodanige verdubbeling zijn?

Dit blijkt uit het hier volgende staatje, dat door prof. Pigou is opgesteld om dit aan te toonen.

Bedrag van het inkomen £ Stg.	Belasting in sh. en p. per £ Stg.	Bedrag der Belasting in £ Stg.	Netto inkomen na aftrek der Belasting £ Stg.
500	3.9	93	407
1.000	5.—	250	750
2.500	8.8	1.083	1.417
5.000	11.3	2.875	2.125
10.000	13.1	6.541	3.459
30.000	15.8	23.500	6.500
100.000	16.7	82.916	17.084

Het spreekt van zelf, dat het niet in prof. Pigou's bedoeling ligt, dat in dergelijke verdubbeling der inkomstenbelasting het middel gevonden zou moeten worden om het budget te doen sluiten. Maar uit het gegeven voorbeeld blijkt hoe moeilijk het probleem is, waarvoor men in Engeland op financieel gebied zal komen te staan na het herstel van den vrede. En indien dit de toestand zal zijn in het rijke Engeland, wat zal dan niet de toestand wezen in de overige oorlogvoerende staten!

G. M. BOISSEVAIN.

DE KATOENVOORZIENING IN ENGELAND.

In een vorigen jaargang — 12 Sept. 1917, pag. 676 — hebben wij ditzelfde onderwerp behandeld, mede in verband met de maatregelen, die door den toen nog kortelings ingestelden „Board of Control” voor de katoenindustrie waren genomen om het katoenverbruik in Engeland in overeenstemming te brengen met de voorraden en aangevoerde hoeveelheden en deze laatste verder zoo gelijkelijk mogelijk te verdeelen. Nu deze „Board of Control”, die in Juli 1917 is opgericht, thans dus bijna een jaar bestaat, is het misschien wel de moeite waard om eens na te gaan, hoe de toestand in de katoenindustrie in Lancashire thans is.

Mocht men een jaar geleden in Engeland nog de hoop koesteren, dat de toen ingevoerde bedrijfsbeperking slechts van tijdelijken duur zoude zijn, deze hoop is gebleken ijdel geweest te zijn. Niet alleen heeft men een gedwongen maximumverbruik moeten handhaven, doch de geringe aanvoeren, vooral van Amerikaanse katoen, zijn er de oorzaak van geweest, dat men dit reeds beperkte gebruik steeds verder heeft moeten inkrimpen.

Einde 1917 en begin 1918 waren de voorraden van Amerikaanse katoen in de havens van Noord-Amerika vrij gering, in de eerste plaats, omdat de oogst 1917/18 in totaal niet meer dan circa 11 miljoen balen spinbare katoen heeft opgeleverd, doch verder vooral, omdat het verbruik in de Vereenigde Staten zelf zoo belangrijk is geweest en men wel mag aannemen, dat van dezen oogst ongeveer $\frac{2}{3}$ in het land zelf zal zijn gebruikt. Bovendien waren in 1917 de verschepingen naar Liverpool, Japan en de andere geallieerde landen nog vrij belangrijk, terwijl ook de neutrale landen in Europa zoo nu en dan nog wel eens op verschepingen van ruwe katoen konden rekenen.

Sedert is de toestand echter zeer veranderd; de verschepingen van ruwe katoen naar Engeland en Frankrijk zijn sterk verminderd, hoofdzakelijk wegens

het gebrek aan scheepsruimte, niet alleen door de verminderde tonnemaat, doch vooral door het groote aantal schepen, dat sedert de meer actieve deelneming van de Vereenigde Staten aan den Europeeschen oorlog noodig is, om de groote hoeveelheden troepen, oorlogsmateriaal en voedingsmiddelen naar de geallieerde havens, vooral in Frankrijk, te verschepen. Bovendien voerden de Vereenigde Staten in den zomer van 1917 verschillende zeer beperkende bepalingen in omtrent den uitvoer naar de neutrale landen in Europa en hoewel men daar sedert met enkele dezer landen tot een economische regeling is gekomen, schijnt het toch wel, dat deze regelingen nog niet zoo heel vlot werken en zijn in elk geval de uitvoeren van ruwe katoen naar de neutrale staten zeer sterk verminderd, zoodat de voorraden van ruwe katoen in de havens der Vereenigde Staten dan ook thans zeer belangrijk zijn ¹⁾.

De aanvoeren in alle havens vanaf 1 Augustus bedroegen in de laatste 3 jaren op 8 Juni:

1918.....	5.899.000 balen,
1917.....	6.860.000 „
1916.....	7.181.000 „

en de uitvoeren naar Engeland in hetzelfde tijdvak van 1 Augustus—8 Juni:

1918.....	1.959.000 balen,
1917.....	2.401.000 „
1916.....	2.430.000 „

terwijl de overige uitvoeren, dus naar het Continent, Japan, enz. in dit tijdvak bedragen hebben in:

1918.....	1.616.000 balen,
1917.....	2.500.000 „
1916.....	2.722.000 „

Waren deze andere uitvoeren over 1916 dus nog belangrijk hooger dan die naar Engeland, over 1917 en 1918 is het verschil geheel ten gunste van dit laatste land gewijzigd. Nu deze uitvoeren, voorloopig tenminste, waarschijnlijk nog wel verder zullen verminderen en de vooruitzichten van den nieuwen katoenogst in de Vereenigde Staten zoo gunstig zijn, dat men dezen thans reeds op 15 miljoen balen taxeert, is het wel waarschijnlijk, dat er in het a.s. najaar bepaald een overvloed van ruwe katoen in de havens der Vereenigde Staten aanwezig zal zijn. Het is voor de neutrale landen maar te hopen, dat men dan ook wat gemakkelijker met uitvoervergunningen zal worden en dat men zal toestaan, dat de neutrale Europeesche landen ook weer eenigen aanvoer zullen krijgen.

Wat de katoenvoorraden in Engeland betreft, heeft de „Board of Control” deze geregeld doen controleeren en deze cijfers op gezette tijden gepubliceerd. Volgens de laatste cijfers van 27 April 1918 bedroegen de totaal-voorraden, zoowel aan de fabrieken als in de havens, incl. de zeilende partijen voor:

Amerikaansche....	523.564 bl.	weekverbruik ca. 45.000 bl.
Indische.....	161.917 „	„ „ 1.900 „
Egyptische.....	203.110 „	„ „ 11.000 „
Braziliaansche....	10.084 „	„ „ 400 „
Peru.....	66.840 „	„ „ 1.400 „
Sea-Island.....	4.408 „	„ „ 200 „
diverse.....	18.451 „	„ „ 1.200 „
Totaal katoen	988.374 bl.	ca. 61.100 bl.

Uit de telling bleek bovendien, dat de spinnerijen gemiddeld met 64,8 pCt. en de weverijen met 62,2 pCt. van haar productievermogen gewerkt hadden.

Voor van Amerikaanse katoen was, ook in verband met de tonnage, die voor de eerstvolgende maanden beschikbaar gesteld kon worden, de voorziening verreweg het slechtste, zoodat het absoluut noodig bleek, de consumptie van Amerikaanse katoen verder te beperken. Van Egyptische en Indische katoen was de positie veel beter, in de eerste plaats, omdat het gebruik van deze soorten veel geringer is en verder, omdat er veel schepen noodig zijn, om de troe-

¹⁾ [Men raadplege hiervoor het wekelijks in dit tijdschrift opgenomen overzicht betreffende katoen. — Red.]

pen in Palestina, Egypte, Indië en Mesopotamië van het noodige te voorzien, zoodat deze schepen in den regel wel ruimte voor retourvracht hebben en de gelegenheid om katoen van die landen te verschepen dus veel gunstiger is dan van Amerika.

De „Board of Control” heeft nu bepaald, dat vanaf 10 Juni 1918 de spinnerijen als volgt zouden mogen werken: bij gebruik van Egyptische katoen, Sea-Island katoen, Indische katoen of katoenafval hoogstens met 80 pCt. van de spindels bij een werkduur van 55½ uur per week, bij gebruik van Amerikaanse katoen of andere soorten hoogstens 50 pCt. van de spindels bij een werkduur van niet meer dan 40 uur per week. Fabrieken, die verschillende soorten van katoen gebruiken, zullen niet meer dan 40 uur per week mogen werken met het gewone percentage voor elke soort, terwijl na 18 Mei het verspinnen van Egyptische katoen alleen geoorloofd is voor die spinnerijen, die deze vroeger ook reeds verbruikten.

Bovendien wordt een uitzondering gemaakt voor spinnerijen, die voor Regeeringsorders spinnen en dan zelfs tot 100 pCt. mogen werken, terwijl de schaal voor bijdragen, in verband met de productie, nog belangrijk wordt verhoogd.

Wat de weverijen betreft, wordt het aantal werken verminderd van 55½ tot 40 uur per week, terwijl geen weverij meer weefgetouwen mag laten loopen dan waarvoor zij tot nu toe reeds vergunning had. Een uitzondering wordt gemaakt voor weverijen, die afvalgarans verwerken of Regeeringsorders hebben, in welke gevallen een speciale vergunning om langer te werken, gegeven kan worden.

Voor alle spinnerijen en weverijen wordt een wekelijkse bijdrage vastgesteld, om daaruit een fonds te vormen, waaruit de steunbijdragen aan de werklooze arbeiders kunnen worden betaald. Deze bijdragen geschieden volgens een bepaalde schaal, al naar gelang het aantal werkuren en het percentage der werkende machines voor elke fabriek bedraagt en varieeren voor de spinnerijen tusschen 1/8 penny en 5/8 penny per spindel per week en voor de weverijen tusschen 3 pence en 1 shilling 3 pence per weefgetouw per week. Voor de weverijen wordt de uitkeering met 50 pCt. verhoogd voor die weefgetouwen, welke 55½ uur per week zullen mogen werken.

Door deze productievermindering van de katoenfabrieken ontstaat natuurlijk een groote werkloosheid. Tot nu toe had men het systeem, dat men de werklieden beurtelings naar huis zond en deze b.v. twee weken liet werken en dan een week liet rondloopen. De „Board of Control” vond dit minder wenschelijk in verband met de mogelijkheid om ander werk voor deze menschen te vinden en heeft nu bepaald, dat men met dezelfde ploegen moet doorwerken en dat werklieden, die gedeeltelijk werken, geen steunuitkeering zullen ontvangen. Men verwacht thans, dat er tengevolge van deze maatregelen ongeveer 50.000 personen uit de katoenindustrie werkloos zullen worden. De uitkeeringen aan deze menschen zullen bekostigd worden uit de bijdragen der fabrieken, terwijl zeker een groot gedeelte dezer werklieden andere bezigheden zal vinden. Men heeft ook de bepaling gemaakt, dat de steunuitkeeringen vervallen, indien de werklieden weigeren ander werk aan te nemen, dat voor hen geschikt is, welke geschiktheid beoordeeld wordt door de Plaatselijke Comité's. Deze laatste bepaling is van zeer verregaande strekking en zal er zeker in niet geringe mate toe meewerken om het totaalbedrag der steunuitkeeringen zoo laag mogelijk te houden.

Over het algemeen is men in Lancashire over de gestie van den „Board of Control”, die nog steeds onder de bekwame leiding van Sir Herbert Dixon staat, wel tevreden. De verdeeling der beschikbare grondstoffen schijnt op billijke wijze te zijn geschied en de bedrijfsinkrimping heeft zeer geleidelijk plaats gevonden, waardoor groote stagnaties en ook onnoodige prijsopdrivingen zijn voorkomen. J. G.

AANTEEKENINGEN.

Nieuwe tarieven van Postchèque en Girodienst. ¹⁾ — De Postchèque en Girodienst verzoekt ons opname van het navolgende:

De Staatscourant bevat een Koninklijk besluit tot wijziging met ingang van den 12 Juli a.c. van eenige bepalingen van het zoogenaamde girobesluit. Het tarief was tot nu toe: voor overschrijving (giro) vijf cent per 200 gld. of gedeelte van 200 gld.; voor chèques vijf cent per 100 gld. of gedeelte van 100 gld. Thans is dit *teruggebracht*: voor overschrijving (giro) tot vijf cent per 2000 gld. tot 10.000 gld. en vervolgens 5 cent per 10.000 gld. meer; voor chèques tot 5 cent per 500 gld.

Een tweede belangrijke verandering is, dat de waarborgsom van f 50, waarover men niet beschikken mag, thans is teruggebracht tot f 10.

¹⁾ Wij verwijzen den lezer hierbij naar het artikel ter zake in No. 128.

Stand der cultures en uitvoer gedurende het eerste kwartaal 1918 in Suriname. ¹⁾ Tengevolge van den zwaren regenval der laatste weken heeft onder de cultures van het groot landbouwbedrijf het suikerriet geleden en wel vooral de jonge aanplant. Door het groote gebrek aan arbeidskrachten kan de grond niet naar behooren worden bewerkt en dientengevolge doen zware regens meer nadeel dan bij voldoende werkkrachten.

De stand van de cacao en Liberia-koffie is gunstig. Voor de aanplantingen van voedselgewassen als bananen, cassaven, zoete pataten, maïs en boonen zijn de weersomstandigheden zeer ongunstig geweest en zal er veel verloren zijn gegaan. De rivieren waren den laatsten tijd sterk gezwollen en daarmede ging gepaard een buitengewoon hooge voorjaarsrspring. Door dezen samenloop van omstandigheden zijn vele percelen van het klein-landbouwbedrijf met de zoo noodige voedingsgewassen voor de binnenlandsche markt geheel of gedeeltelijk onder water geraakt met al de nadeelige gevolgen daarvan.

Met het gereedmaken en beplanten der rijstvelden, waarvoor het weer gunstig is, zijn de landbouwers druk bezig; naar het zich thans laat aanzien zal aan de rijstcultuur dit jaar weer een groote uitbreiding worden gegeven.

De uitvoer der voornaamste producten over het 1e kwartaal van 1918 bedroeg in vergelijking met dien over het 1e kwartaal van 1917:

		1e kw. '18	1e kw. '17
Balata	K.G.	56.006	140.462
Cacao	„	416.631	160.740
Koffie	„	—	88.205
Maïs	„	—	27.340
Suiker	„	4.056.360	4.217.989
Rum 50 %	L.	153.041	136.902
Huiden	K.G.	6.045	7.739
Hout	M ³ .	297	451
Letterhout	K.G.	5.945	11.098
Goud	Gram	128.628	124.068

Van cacao en koffie liggen aanzienlijke partijen op de ondernemingen opgeslagen als een gevolg van onvoldoende verschepingsgelegenheid.

¹⁾ Vergelijk No. 121, pag. 351.

Nederlandsche Pacific-vaart. — In het verslag van de Java-China-Japan Lijn over 1917 leest men o.m. het volgende:

„De in 1915 geopende Java-Pacific Lijn kwam in het afgelopen jaar ten volle tot haar recht tengevolge van de ernstige stremming in de vaart tusschen Ned.-Indië en Europa; de noodzakelijkheid toch waarin de Indische handel zich bevond om nieuwe afzet- en inkoopgebieden te zoeken deed het verkeer met San Francisco onverwachte afmetingen aannemen. Het kan aan weinig twijfel onderhevig zijn, dat ook na den oorlog de Westkust van Noord-Amerika als groot afzetgebied van Ned.-Indische produkten een blijven-

de plaats zal innemen. Het vervoer van industrie-artikelen en van levensmiddelen als retourlading van San Francisco naar Ned.-Indië nam eveneens een ongekende vlucht en de Amerikaanse nijverheid zal het haar voor enkele jaren nog vreemde en thans zoo gemakkelijk geopende rijke veld in Ned.-Indië wel met vrucht blijven bewerken.

„De bewegingsvrijheid der schepen op de Java-Pacific Lijn werd belemmerd door de verplichting, welke de Amerikaanse Regeering aan de levering te San Francisco van bunkercolen en andere scheepsbenodigdheden verbond om het schip ook weer volgens de gebruikelijke route naar Amerika te laten terugkomen. Het tijdelijk plaatsen van extra-schepen op de lijn werd daardoor onmogelijk gemaakt.

„Wat onze vaart op China en Japan betreft, was het meest teekenende feit de verdere toeneming van de hoeveelheid industrie-artikelen, die van Japan naar Ned.-Indië werd uitgevoerd; de retourlading van Noord-China naar Java nam eveneens zeer toe. Ook hier overtrof het aanbod van lading verre de scheepsruimte, die wij voor het vervoer beschikbaar konden stellen.

„Eenige groote Japansche reederijen openden in 1917 onverwacht een vaart op Noord-Celebes; ofschoon wij het aanloopen met groote zeeschepen van een zoo primitief uitgeruste haven en nog in het eerste begin van ontwikkeling staande handelsplaats als Menado voorloopig als een opoffering beschouwen, leek het plicht ons niet in de eigen koloniën te laten verdringen; wij besloten dus Menado als direkte aanloophaven in onze diensten naar Japan en naar San Francisco op te nemen.”

Scheepvaart van Spanje tijdens den oorlog. — Het jongste nummer van het Weltwirtschaftliche Archiv bevat een belangrijke aantekening over den scheepsbouw en de scheepvaart van den zuidelijken neutraal, waarvoor recente Spaansche bronnen gebruikt zijn, toegelicht met de interessante statistieken, die men in het W. A. steeds samen gebracht vindt.

Ook in Spanje heerscht groote levendigheid in den bouw van schepen. De regeering geeft steun aan dezen bloei, bijv. door gunstige bepalingen voor de scheepswerven in de wet van 2 Maart 1917 inzake bevordering der industrie. De grootste levendigheid vindt men op de werven te Bilbao. In 1913 en 1914 liep hier slechts telkens één schip van 7000 ton van stapel, in 1915 reeds twee schepen met 8300 ton, in 1916 was het cijfer gestegen tot 4 schepen met 14.000 ton en in 1917 werden tot October 6 schepen gebouwd met 28.500 ton. De bedrijvigheid aan de Atlantische zijde van het schiereiland komt mede tot uitdrukking in het groote aantal nieuwe reederijen, die in het Noorden van Spanje opgericht werden. De drie grootste werven van Spanje bouwden in 1917 de hieronder genoemde tonnages:

Espanola de Construcción Naval ..	21.700
Astilleros del Nervión	6.400
Astilleros de la Euskalduna	10.500
Totaal	38.600

In den laatsten tijd zijn ook aan de Middellandsche-zee-kust verscheidene nieuwe werven geopend. De geheele tonnag, die aan het einde van 1917 op Spaansche werven in aanbouw was, werd, afgerond, getaxeerd op 87.000 tonnen. Ook aan Spanje ontbrak het staal voor de constructie en teneinde in de behoefte aan scheepsruimte toch ten spoedigste te voorzien, ging men, het Amerikaansche voorbeeld volgend, over tot den bouw van houten schepen. In den loop van het verstreken jaar is te Valencia het eerste houten schip met een lengte van 46 M. en 450 ton groot, voorzien van een motor van 200 P.K., voltooid en in de vaart gebracht tusschen Valencia en havens aan de kust van Afrika. Wij weten het reeds uit berichten aangaande andere gebieden van den economischen toestand¹⁾, dat

¹⁾ Zie laatstelijk No. 128, pag 521.

Spanje door de gunstige oorlogsconjunctuur als het ware gedwongen werd, plotseling welvarend te worden en ook de bedrijfsresultaten der groote reederijen stellen dezen voorspoed duidelijk in het licht. De mededeeling in het W. A. geeft voor een aantal maatschappijen voor de oorlogsjaren van 1914 tot en met 1916 de volgende dividenden aan, uitgedrukt in percenten:

	1914	1915	1916
Marítima Unión.....	2	6	160
Idem Nervión.....	13	28	100
Idem Olazarri.....	4,50	27,50	200
Sota y Aznar.....	15	70	110
Naviera Vascongada ..	15	100	120
Vasco-Cantábrica	6	40	150
Vasco-Asturiana.....	6	12	60
Transatlántica.....	2,38	5	9,77
Cartagenera Navegación	—	25	50

De groote winsten gaven ook aanleiding tot kapitaalvergrooting; van 140.237.200 peseta's, waarvan gestort 118.974.000 peseta's in 1915, stegen de cijfers der kapitalen van de Spaansche scheepvaartondernemingen in het daarop volgend jaar tot resp. 268.722.172 en 199.623.622 peseta's. Nog wordt opgemerkt, dat de Compania Transatlántica, met terzijdestelling van de mogelijkheid in andere vaart groter winsten te maken, getracht heeft de verbinding met New York in stand te houden en hiervoor bij de regeering steun vond.

Sociaal program der landarbeiders in Duitschland. — Het maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek ontleent o.m. aan Soziale Praxis:

„Het tekort aan arbeiders op het land, dat vóór den oorlog reeds omtrent 400.000 bedroeg, maar toen door buitenlandsche arbeiders kon worden aangevuld, wordt na den oorlog op 2 miljoen geschat. Dit maakt het noodig het vraagstuk van de ontvolking van het platteland ernstig onder de oogen te zien en heeft er toe geleid, dat de beide groote bonden van landarbeiders, de christelijk nationale en de „vrije”, in dit voorjaar een program van wenschen hebben opgesteld nopens maatregelen, welke moeten strekken om den trek naar de steden te keeren.

„De bonden wenschen in de eerste plaats opheffing van de bepalingen, welke het recht van vereenigen en van staking voor landarbeiders beperken of hen met betrekking tot naleven der arbeidsovereenkomst aan bijzondere politiebepalingen onderwerpen, en invoering van arbeidsbescherming ook voor deze groep van arbeiders. Verder verlangen zij de instelling van scheidsgerichten. In landbouwondernemingen met meer dan 20 arbeiders moet een vertegenwoordiging der werknemers tot stand komen, waaraan, in Gutsbezirke, waar geen verkozen gemeenteraad is, zekere bevoegdheden moeten worden verleend, welke anders een gemeenteraad toekomen, in het bijzonder met betrekking tot huisvesting, onderwijs, armverzorging en sociale aangelegenheden in het algemeen. De landarbeiders moeten hun vertegenwoordiging krijgen in de regeering van Staat, provincie, enz.

„De bonden wenschen voorts, dat de vereenigen aan beide zijden in overleg met de overheid grondregels opstellen voor arbeidsovereenkomsten, enz. „Eindelijk bepleiten zij verbetering van de huisvesting, beschikbaar stellen van pachtland, opheffing van voor de landarbeiders ongunstige verschillen in de regeling der sociale verzekering ten opzichte van hen en van de arbeiders in de nijverheid.”

De schrijver van het ingezonden stuk in No. 131 is bij nalezing van gevoelen, dat de zinsnede pag. 595 2e kolom 3e alinea: „De overzijde exporteert liever niet dan wel naar ons land en zijn koloniën ...” aanleiding zal geven tot misverstand en verzoekt daarom den lezer alsnog de woorden „de eerste levensbehoeften” te willen tusschenvoegen.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Zilverbons. Naast de oude bons, die voorloopig in omloop blijven, worden nieuwe van f 2,50, volgens een gewijzigd type, dat moeilijker nagemaakt kan worden, in omloop gebracht.

Rantsoen voor geïnterneerden. De opperbevelhebber van land- en zeemacht heeft nader geregeld het rantsoen voor geïnterneerden. In het algemeen zijn de hoeveelheden gelijk aan die, voor de burgerbevolking beschikbaar gesteld.

Prijsverlaging regeeringsmeel. In aansluiting aan zijne circulaire van 25 April j.l. heeft de Minister van Landbouw een circulaire aan de burgemeesters gericht. Waar daaraan behoefte blijkt te bestaan, moet de verlaging van den prijs afhankelijk worden gesteld van het tot stand komen van een plaatselijke loonregeling.

Beperking bloembollenteelt. In verband met de zorg voor de voedselvoorziening zal de oppervlakte land, welke in 1918/19 met bloembollen wordt beteeld, ingekrompen worden tot omstreeks het twee-derde deel van de gemiddelde oppervlakte 1916/17 en 1917/18.

Naaigaren. Met ingang van 15 Juli zijn maximumprijzen vastgesteld voor naaigaren in groot-, tusschen- en kleinhandel.

Blijkens mededeeling van den Directeur-Generaal van den Arbeid zal binnenkort door de Arbeidsinspectie worden overgegaan tot het distribueeren van naaigaren, uitsluitend voor fabrieken en werkplaatsen.

MAANDCIJFERS.

PRODUCTIE DER KOLENMIJNEN. *)
(Otleend aan „Maandschrift Centraal Bureau Statistiek”)

Naam van de Mijn	April		Mei	
	1918	1917	1918	1917
<i>Staatsmijnen.</i>				
„Wilhelmina”....	47.717	36.623	44.763	36.881
„Emma”.....	54.786	47.542	55.915	46.066
„Hendrik”.....	12.671	—	14.172	—
Totaal....	115.174	84.165	114.850	82.947
<i>Particul. mijnen.</i>				
Domaniale mijn..	39.310	34.707	39.757	38.834
Mijn Laura en Vereniging.....	41.300	35.400	41.000	38.300
Oranje-Nassau mijnen.....	69.398	57.765	69.915	63.659½
Mijn Willem Sophie.....	20.000	21.000	19.600	20.900
Totaal....	170.008	148.872	170.272	161.693½
Totaal generaal	285.182	233.037	285.122	244.640½

*) In tonnen.

Het „Maandschrift” teekent bij de cijfers aan: uit bovenstaande cijfers blijkt, dat in Mei 1918 60 ton minder geproduceerd werd dan in April 1918, en — indien men de productie der staatsmijn „Hendrik” buiten beschouwing laat — 26.309½ ton meer dan in Mei 1917.

ONTVANGSTEN VAN SPOOR- EN TRAMWEGMAATSCHAPPIJEN APRIL 1918.

(Otleend aan de „Ingenieur”.)

Namen der Maatschappijen.	Personenvervoer.	Goederenvervoer.	Totale ontvangsten.	
			April 1918.	April 1917.
Maatsch. tot Exploitatie van Staatsspoorwegen	f 1.896.045,40	f 2.915.825,73	f 4.883.868,38	f 4.261.332,— ¹⁾
Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij	„ 2.070.432,09	„ 1.274.134,76	„ 3.431.848,32	„ 3.227.726,— ¹⁾
Ned. Centr. Spoorwegmij.	„ 189.138,—	„ 201.907,—	„ 392.258,—	„ 374.216,— ¹⁾
Noord-Br.-Duitsche Spoorwegmij.	„ 27.652,—	„ 40.247,—	„ 70.251,—	„ 110.699,—
Hollandsche Buurtspoorwegen	„ 8.749,71	„ 16.882,81½	„ 26.397,94½	„ 15.543,57½
Dedemsvaartsche Stoomtramwegmaatschappij..	„ 12.303,36	„ 21.479,55	„ 34.951,25½	„ 29.044,01½
Tramw.mij. „de Meijerij”.....	—	—	„ 32.425,59	„ 18.760,49½
Zuid-Nederl. Stoomtramweg-maatschappij	„ 17.368,58½	„ 20.243,94½	„ 38.775,39	„ 27.973,03½
Nederlandsche Tramwegmaatschappij	„ 47.573,66	„ 59.792,70	„ 110.454,95½	„ 82.986,27½
Rotterdamsche Tramwegmaatschappij	—	—	„ 122.124,71	„ 117.170,48
Westlandsche Stoomtramwegmaatschappij	„ 21.975,87	„ 8.100,—	„ 31.069,19	„ 26.555,42½
Gemeentetram te Amsterdam.....	„ 568.459,48½	—	„ 568.459,48½	„ 445.208,51
Haagsche Tramwegmaatschappij	„ 279.237,27½	—	„ 280.302,—	„ 219.827,41
Rotterdamsche Electr. Tramwegmaatschappij..	„ 248.668,00½	—	„ 248.668,00½	„ 203.926,32
Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Samarang—Vorstenlanden—Willem I..	—	—	„ 388.000,—	„ 319.546,—
Oost-Java Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Modjokerto—Ngoro	—	—	„ 8.700,—	„ 7.700,—
lijn Soerabaja—Krian.....	—	—	„ 55.600,—	„ 49.400,—
Samarang—Cheribon Stoomtramwegmaatsch..	—	—	„ 282.700,—	„ 229.000,—
Samar.—Joana Stoomtramwegmaatschappij ..	—	—	„ 229.200,—	„ 193.700,—
Serajoedal Stoomtramwegmaatschappij	—	—	—	—
lijn Maos—Bandjarnegara	—	—	„ 39.400,—	„ 40.400,—
lijn Bandjarnegara—Wonosobo.....	—	—	„ 7.000,—	—
Kediri Stoomtramwegmaatschappij	—	—	„ 42.168,—	—
Malang Stoomtramwegmaatschappij	—	—	„ 50.358,—	—
Deli Spoorwegmaatschappij.....	—	—	„ 427.000,—	„ 396.762,—

Nagekomen over Januari 1918.

Staatsspoorwegen in Ned. Indië				
I. Staatsspoor- en Tramwegen op Java ..	f 1.329.215,—	f 1.585.041,—	f 3.179.339,—	f 2.946.868,—
II. Spoorweg ter Sumatra's Westkust	„ 62.967,—	„ 42.514,—	„ 114.041,—	„ 119.228,—
III. Staatstramwegen in Zuid-Sumatra				
a. Lamponglijn	„ 6.419,—	„ 3.668,—	„ 13.428,—	„ 10.167,—
b. Palembanglijn.....	„ 13.562,—	„ 17.559,—	„ 33.222,—	„ 9.484,—
IV. Atjeh Stoomtram.....	„ 49.646,—	„ 28.359,—	„ 81.566,—	„ 68.512,—
V. Automobioldiensten: Palembang	—	—	„ 22.220,—	„ 17.070,—
„ Benkoelen	—	—	„ 19.530,—	„ 9.250,—
„ Sumatra's Westkust	—	—	„ 19.840,—	„ 20.120,—

Nagekomen over Maart 1918.

Kedirie Stoomtram-maatschappij	—	—	f 42.700,—	f 41.410,—
Malang Stoomtram-maatschappij	—	—	„ 46.300,—	„ 35.802,—

1) Definitieve opgave.

De ontvangsten der groote maatschappijen, die in de „Ingenieur” ontbreken, zijn aan het „Maandschrift Centr. Bureau Statistiek” ontleend.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

	13 Juli 1918	20 Juli 1914
Ned. (Disc. Wissels.	4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14
Bank { Bel. Binn. Eff.	4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14
{ Vrsch. in R.C.	5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14
Bank van Engeland	5 " 7 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14
Duitsche Rijksbank	5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14
Bank van Frankrijk	5 " 21 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14
Oostenr. Hong. Bk.	5 " 12 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14
Nat. Bank v. Denem.	5 " 9 " '15	5 " 6 Febr. '14
Zweedsche Rijksbk.	7 " 20 Mrt. '18	4 1/2 " 6 " '14
Bank v. Noorwegen	6 " 14 Dec. '17	4 1/2 " 11 " '14
Zwitsersche Nat. Bk.	4 1/2 " 31 " '14	3 1/2 " 19 " '14
Bank van Spanje ..	4 " 22 Mrt. '17	4 1/2 " —
Bank van Italië ..	5 " 10 Jan. '18	5 " 9 Mei '14
Feder. Res. Bk. N.Y.	3 1/2-4 1/2	—
Javasche Bank....	3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie				
13 Juli '18	2 1/2 ¹⁾	3 ¹⁾	3 1/2	4-5/8	—	5 1/2-6 ¹⁾
8-13 J. '18	2 1/2	3	3 1/2-3 3/4	4-5/8	—	5 1/2-6
1-6 J. '18	2 1/4-3	3-1/4	3 1/2-3 3/4	4-5/8	—	4-6
24-29 J. '18	2 3/4-3	3 1/4-4	3 1/2-3 3/4	4-5/8	—	3-5
9-14 J. '17	2-3/8	3-1/4	4 1/2-5 1/2	4-5/8	—	2-4
10-14 J. '16	1 1/2-2	2 1/4-3/4	5 3/4-3/4	3 3/4-4 3/8	—	2 1/2-4 1/2
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/8	2 3/4	1 3/4-2 1/2

¹⁾ Notering van 12 Juli.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Eenigszins belangrijke schommelingen vonden de afgelopen week niet plaats. Flauwe en vaste dagen wisselden elkaar af. Londen liep aanvankelijk wat terug, 9,25 1/2-9,15, Woensdag was de stemming echter weder vaster en Donderdag werd wederom 9,25 bereikt. Daarna liep de koers weder terug op 9,19 1/2. Parijs en New York volgden vrijwel dezelfde beweging. Ook Berlijn en Weenen gingen eenigermate in dezelfde richting. Alleen had hier de daling en de rijzing een dag later plaats. Zwitserland was vrij vast. Van Skandinavië was Kopenhagen eveneens vast, daarentegen Christiana tamelijk flauw, terwijl Stockholm nogal sterk schommelde. In de eerste helft der week was dit devies sterk aangeboden, zoodat Woensdagochtend slechts met moeite 68 te maken was. Later op den dag trad een sterk herstel in en in het verdere verloop der week bleef er flinke vraag tot verhoogde prijzen heerschen.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen ^{*)}	Parijs ^{*)}	Berlijn ^{*)}	Weenen ^{*)}	St. Petersburg ¹⁾	New York ¹⁾
8 Juli 1918 ..	9.19	34.—	34.40	20.55	—	1.92 3/4
9 " 1918 ..	9.15 1/2	34.—	33.80	20.25	—	1.92
10 " 1918 ..	9.22	33.95	33.70	19.75	—	1.93
11 " 1918 ..	9.25	34.10	33.95	19.95	—	1.94
12 " 1918 ..	9.23 1/2	34.10	34.12 1/2	20.17 1/2	—	1.93 3/4
13 " 1918 ..	—	—	—	—	—	1.93
Laagste d. w. ¹⁾	9.14	33.70	33.60	19.60	—	1.91 1/2
Hoogste " " ¹⁾	9.25 1/2	34.15	34.50	20.60	—	1.94 1/4
6 Juli 1918 ..	9.26 ²⁾	34.20 ²⁾	34.40 ²⁾	20.70 ²⁾	—	1.94 1/2
29 Juni 1918 ..	9.32 1/2	34.42 1/2	34.25	20.40	—	1.96
Muntpariteit ..	12.10 3/8	48.—	59.26	50.41	1.28	2.48 3/4

^{*)} Notering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave.

²⁾ Notering van 5 Juli.

Data	Stockholm ^{*)}	Kopenhagen ^{*)}	Christiania ¹⁾	Zwitserland ^{*)}	Spanje ¹⁾	Batavia ¹⁾ telegrafisch
8 Juli 1918	68.57 1/2	60.40	61.40	48.92 1/2	54.25	99 3/4-100 1/2
9 " 1918	68.50	60.45	61.—	48.75	54.—	99 3/4-100 1/2
10 " 1918	68.30	60.10	60.90	48.75	53.70	99 3/4-100 1/2
11 " 1918	68.55	60.50	61.—	49.—	53.50	99 3/4-100 1/2
12 " 1918	68.75	60.50	61.05	49.05	53.80	99 3/4-100 1/2
13 " 1918	—	—	61.—	—	53.90	99 3/4-100 1/2
L'ste d. w. ¹⁾	68.—	60.—	60.80	48.60	53.—	99 3/4
H'ste " " ¹⁾	68.90	60.60	61.50	49.10	54.50	100 1/2
6 Juli 1918	68.55 ²⁾	60.50 ²⁾	61.30	49.10 ²⁾	54.50	99 3/4-100 1/2
29 Juni 1918	69.72 1/2	61.10	62.25	49.60	55.—	99 3/4-100 1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

^{*)} Notering te Amsterdam. ¹⁾ Particuliere opgave

²⁾ Notering van 5 Juli.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in £ per £)	Zicht Parijs (in fr. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. 4 Rm.)	Zicht Amsterdam (in cents per gld.)
13 Juli 1918	4.76.45	5.71 1/4	nom.	51 1/4
Laagste d. week ..	4.76.45	5.71 1/4	nom.	50 3/8
Hoogste " " ..	4.76.50	5.71 3/8	nom.	51 1/2
6 Juli 1918	4.76.45	5.71 3/8	nom.	50 3/4
29 Juni 1918	4.76.45	5.71 1/2	nom.	50 1/4
Muntpariteit	4.86.67	5.18 1/4	95 1/4	40 3/16

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noterings-eenheden	14 Juni 1918	27 Juni 1918	Tijdsperk 28 Juni-10 Juli 1918		10 Juli 1918
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië ..	Piast. p. £	977 1/16	977 1/16	977 1/16	977 1/16	977 1/16
B. Aires	d.p.gd.pes.	51 1/8	51 1/4	50 9/16	51 3/4	51 1/16
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/6 1/32	1/6 1/32	1/6	1/6 1/16	1/6 1/32
Hongkong ..	id. p. \$	3/2 3/4	3/3 1/4	3/3 1/4	3/3 3/8	3/3 3/8
Lissabon	d.p.escudo	30	30 1/2	30	31	30 1/2
Madrid	Peset. p. £	16.67	17.00	16.90	17.42	17.28
Montevideo..	d.p.peso	62 3/8	61 1/2	61	62	61 1/2
Montreal....	\$ per £	4.85 3/4	4.88	4.86	4.88 1/4	4.86 3/4
Petrograd ..	R. p. £ 10	nom.	nom.	nom.	nom.	nom.
R.d.Janeiro ¹⁾	d.p.milr.	13 3/32	12 13/16	12 3/8	12 27/32	12 3/8
Rome	Lires p. £	44.85	43.85	43.10	43.95	43.68
Shanghai ..	sh/d.p.tael	4/7 1/4	4/8 1/4	4/8 1/4	4/8 3/4	4/8 3/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 1/8	2/4 1/8	2/3 1/16	2/4 1/16	2/4 1/32
Valparaiso ¹⁾	d.p.pap.p.	17 1/32	17 1/32	16 7/8	17 3/32	17 3/32
Yokohama ..	sh/d.p.yeu	2/2 1/2	2/2 9/16	2/2 3/8	2/2 1/4	2/2 9/16

¹⁾ Noteringen op 90 dagen.

GOUD EN ZILVER.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

NOTEERING VAN ZILVER.

Notering te Londen. te New York

13 Juli 1918	48 13/16	99 3/8
6 " 1918	48 13/16	99 1/2
29 Juni 1918	48 7/8	99 1/8
22 " 1918	48 7/8	99 1/8
15 " 1918	48 7/8	99 1/8
14 Juli 1917	40 1/4	79 3/8
15 Juli 1916	29 9/16	61 7/8
20 Juli 1914	24 11/16	54 1/8

N. U. M.

Weekstaat der Nederlandsche Uitvoermaatschappij. Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Bankiers	Buitenl. Schatkistbilj.	Deb. Diverse reken. ¹⁾	5 p.Ct. Schuld-brieven	Cred. Diverse reken. ¹⁾
11 Juli 1918 ..	12.785	19.100	53.100	13.919	67.205
4 " 1918 ..	12.137	19.100	53.200	13.770	66.857
27 Juni 1918 ..	12.391	19.100	53.200	13.643	66.297
20 " 1918 ..	11.393	19.100	53.200	13.162	65.911
13 " 1918 ..	10.700	19.100	53.200	12.876	65.485

¹⁾ Beide rekeningen omvatten, behalve garantiewissels in portefeuille tot het bedrag der buitenl. schatkistbiljetten, in hoofdzaak garantiewissels in depôt bij de Ned. Bank.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Juli 1918.

Activa.

Binnenl. Wis-	H.-bk. f	17.324.878,80 ^{1/2}	
sels, Prom.,	B.-bk. "	740.931,19	
enz. in disc.	Ag.sch. "	16.034.723,54 ^{1/2}	f 34.100.533,54
Papier o. h. Buitenl. in			
disconto			
Idem eigen portef. f		8.830.702,—	
Af: Verkocht maar voor			
de bk. nog niet afgel. "			8.830.702,—
Beleeningen	H.-bk. f	67.744.891,51 ^{1/2}	
incl. vrsch.	B.-bk. "	5.513.565,72	
in rek.-crt.	Ag.sch. "	42.368.586,10	
op onderp.			f 115.626.543,33 ^{1/2}
Op Effecten		f 113.860.643,33 ^{1/2}	
Op Goederen en Spec. "		1.765.900,—	115.626.543,33 ^{1/2}
Voorschotten a. h. Rijk			14.952.148,18 ^{1/2}
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	83.969.790,—	
Muntmat., Goud ..		633.418.693,03 ^{1/2}	
			f 717.388.483,03 ^{1/2}
Munt, Zilver, enz. "		7.740.696,35	
Muntmat., Zilver ..			725.129.179,38 ^{1/2}
Effecten			
Bel. v. h. Res.fonds. f		5.048.969,32	
id. van ¹ / ₅ v. h. kapit. "		3.907.261,18	8.956.230,50
Geb. en Meub. der Bank			1.770.000,—
Diverse rekeningen			103.443.664,46
			f 1.012.809.001,40 ^{1/2}

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		5.079.402,66
Bankbiljetten in omloop		920.180.145,—
Bankassignatiën in omloop		2.156.095,84
Rekening-Courant saldo's:		
Van het Rijk	f	—
Van anderen		63.413.262,87 ^{1/2}
		63.413.262,87 ^{1/2}
Diverse rekeningen		1.980.095,13,
		f 1.012.809.001,40 ^{1/2}

Beschikbaar metaalsaldo	f	527.035.760,29 ^{1/2}
Op de basis van ² / ₅ metaaldekking		329.885.859,55 ^{1/2}
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is ..		2.635.178.800,—

Verschillen met den vorigen weekstand:

		<i>Meer</i>	<i>Minder</i>
Disconto's			7.893.648,78
Buitenlandsche wissels	35.460,—		
Beleeningen		3.415.948,51	
Goud		129.339,54	
Zilver	50.329,58		
Bankbiljetten		5.873.505,—	
Part. Rek.-Crt. saldo's	5.177.599,39 ^{1/2}		

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Goud.	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschbare schulden
13 Juli 1918	717.388	7.741	920.180	65.569
6 " 1918	717.518	7.690	926.054	60.354
29 Juni 1918	717.559	7.692	927.335	50.546
22 " 1918	717.645	7.638	902.474	69.158
15 " 1918	717.787	7.821	911.227	61.847
8 " 1918	720.151	7.784	917.260	59.436
1 " 1918	720.266	7.797	927.614	61.880
25 Mei 1918	721.439	7.799	919.162	73.201
18 " 1918	719.240	7.756	933.985	62.857
11 " 1918	721.771	7.493	952.425	60.656
4 " 1918	721.833	7.331	971.986	64.449
27 April 1918	725.771	7.274	936.472	71.764 ¹
20 " 1918	729.446	7.158	895.117	75.776
14 Juli 1917	624.158	7.286	767.296	52.738
15 Juli 1916	578.989	9.873	654.012	100.459
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Beleeningen	Beschikbaar Metaalsaldo	Dekkingpercentage
	Totaal	Hieraan Schatkistpromessen rechtstreeks			
13 Juli 1918	34.101	11.000	115.627	527.036	74
6 " 1918	41.994	17.000	119.042	526.981	74
29 Juni 1918	43.817	18.000	122.089	528.725	74
22 " 1918	43.960	18.000	119.558	530.001	75
15 " 1918	45.195	18.000	118.496	530.028	75
8 " 1918	46.876	18.000	122.133	531.834	75
1 " 1918	48.296	18.000	133.252	529.395	74
25 Mei 1918	50.096	18.000	131.743	529.987	73
18 " 1918	55.018	18.000	135.293	527.115	73
11 " 1918	58.395	18.000	150.486	525.715	72
4 " 1918	61.871	18.000	170.593	520.938	70
27 Apr. 1918	46.520	18.000	153.925	530.839	73
20 " 1918	36.547	18.000	115.576	541.717	76
14 Juli 1917	51.755	40.000	76.823	466.424	77
15 Juli 1918	34.580	15.500	72.434	437.086	78
25 Juli 1914 ¹⁾	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van ²/₅ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	13 Juli 1918	6 Juli 1918
Aan schatkistpromessen..	f 125.250.000,—	f 131.350.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	" 11.000.000,—	" 17.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	" 48.224.000,—	" 48.224.000,—
Aan zilverbons	" 50.637.572,—	" 48.968.798,50

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Naast de per mail ontvangen gegevens worden de telegrafisch bekend geworden totaalcijfers der obligo's en uitzettingen en het beschikbaar metaalsaldo van latere data opgenomen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opschb. schulden
29 Juni 1918	***	***		256.600
22 " 1918	***	***		254.500
27 April 1918	91.225	18.058	181.344	67.776
20 " 1918	91.247	18.510	181.163	64.932
13 " 1918	90.977	19.110	182.413	63.366
30 Juni 1917	78.400	19.006	164.939	45.237
1 Juli 1916	55.061	28.533	146.783	44.848
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaalsaldo	Dekkingpercentage
29 Juni 1918		130.300		***	64.900	***
22 " 1918		130.100		***	65.300	***
27 Apr. 1918	7.586	32.834	67.975	26.565	59.670	44
20 " 1918	8.114	33.032	68.545	25.487	60.770	45
13 " 1918	8.519	34.106	69.751	23.478	61.187	45
30 Juni 1917	7.102	34.667	62.042	13.125	56.555	46
1 Juli 1916	6.656	41.939	54.895	8.118	45.268	44
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van ²/₅ metaaldekking.**SURINAAMSCHE BANK.**

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Disconto's	Div. rekeningen ¹⁾
4 Mei 1918 ..	704 ²⁾	1.411	784	1.108	791
27 April 1918 ..	665 ³⁾	1.303	840	1.115	691
20 " 1918 ..	582 ⁴⁾	1.293	735	1.118	844
13 " 1918 ..	502 ⁵⁾	1.330	782	1.144	866
5 Mei 1917 ..	755	1.210	1.117	919	497
6 Mei 1916 ..	790	967	797	924	826
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.²⁾ Hiervan zilverbons 165 dz. gld.³⁾ Idem 145 dz. gld.⁴⁾ Idem 73 dz. gld.⁵⁾ Idem 1 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden p. st.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
10 Juli 1918	65.968	55.092	***	***	***
3 „ 1918	65.334	54.903	256.228	28.500	233.295
26 Juni 1918	65.228	53.674	252.912	28.500	229.751
19 „ 1918	64.206	52.384	250.067	28.500	227.251
11 Juli 1917	53.432	39.930	164.728	28.500	137.158
12 Juli 1916	59.397	35.989	124.680	28.500	91.573
22 Juli 1914	40.164	29.317	.....	.....	.....

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-percentage 1)
10 Juli '18	57.379	109.922	38.343	140.419	29.326	16,40
3 „ '18	66.238	112.937	38.179	152.068	28.881	15,18
26 Juni '18	51.652	100.800	35.779	128.849	30.004	18,22
19 „ '18	53.750	95.050	36.122	125.187	30.272	18,77
11 Juli '17	45.466	108.600	42.088	126.103	31.952	19,—
12 Juli '16	42.188	81.225	54.920	92.500	41.858	28,39
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 1/2

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKS BANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dek-kings-percentage 1)
6 Juli 1918	2.467.358	2.346.419	1.808.693	12.569.699	34
29 Juni 1918	2.466.989	2.346.204	1.785.608	12.510.354	34
22 „ 1918	2.466.812	2.346.064	1.627.742	12.047.523	34
15 „ 1918	2.466.387	2.345.959	1.631.021	12.042.060	34
7 Juli 1917	2.527.134	2.457.459	443.858	8.717.098	34
7 Juli 1916	2.495.605	2.465.730	336.621	7.088.608	40
23 Juli 1914	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
6 Juli 1918	15.653.243	8.319.966	9.499.700	1.794.300
29 Juni 1918	16.670.927	9.181.286	9.473.700	1.771.300
22 „ 1918	14.832.023	8.118.161	8.953.400	1.611.800
15 „ 1918	14.936.677	7.904.740	8.931.500	1.615.200
7 Juli 1917	10.497.331	5.337.083	5.092.000	427.500
7 Juli 1916	6.326.792	1.994.662	1.727.500	302.900
23 Juli 1914	750.892	943.964	.....	.....

RUSSISCHE STAATSBANK.

Sedert 5 November 1917 is geen bankstaat verschenen.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bull.gew. voorsch. ald. Staat
11 Juli '18	5.425.636	2.062.108	266.842	1.472.929	18.900.000
4 „ '18	5.424.796	2.062.108	263.833	1.458.259	18.750.000
27 Juni '18	5.363.848	2.062.108	259.326	1.384.632	18.450.000
20 „ '18	5.422.966	2.062.108	256.064	1.408.097	18.200.000
12 Juli '17	5.293.406	2.034.775	262.260	745.792	10.700.000
13 Juli '16	4.775.543	—	341.614	589.520	8.300.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleen-ning	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Partit-culteren.	Rek. Crt. Staat
	1.134.165	1.073.715	920.926	29.090.401	3.969.976	39.628
1.267.714	1.075.188	906.896	28.952.189	3.838.787	54.873	
1.358.039	1.076.405	936.706	28.550.426	4.019.256	38.119	
1.334.892	1.078.679	960.059	28.414.297	3.928.095	67.882	
524.038	1.188.790	1.145.686	20.196.484	2.461.515	40.043	
429.540	1.450.913	1.202.723	16.113.175	2.224.406	64.111	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE. 1)

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. saldi
11 Juli '18	1.003.706	99.451	480.000	113.063	1.414.860	271.410
4 „ '18	948.030	99.426	480.000	109.528	1.358.854	268.262
27 Juni '18	947.636	99.334	480.000	116.134	1.358.632	274.624
20 „ '18	946.733	99.283	480.000	117.087	1.359.754	273.499
12 Juli '17	406.910	89.763	480.000	83.342	954.306	95.722
13 Juli '16	286.908	68.256	480.000	55.907	728.172	159.414

1) Sedert einde 1914 met de functie van circulatiebank belast.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circula-tie
22 Maart '18	1.802.814	899.919	52.500	59.558	1.429.509
15 „ '18	1.793.243	890.714	52.500	58.950	1.406.228
8 „ '18	1.788.198	916.969	52.500	59.685	1.383.990
1 „ '18	1.777.329	905.915	52.500	60.444	1.351.091
23 Maart '17	912.055	352.038	—	10.665	844.603

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dek-kings-percentage 1)	Percent. Goud-dekking circula-tie
22 Maart '18	871.999	1.882.396	74.011	59,6	63,—
15 „ '18	840.732	1.833.275	73.886	61,6	63,3
8 „ '18	838.292	1.815.835	73.624	59,2	66,3
1 „ '18	801.738	1.820.954	73.401	60,5	66,6
23 Maart '17	106.271	844.603	56.057	80,5	101,5

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
15 Mrt. '18	681	11.923.007	1.152.208	11.029.244	1.392.492
8 „ '18	682	11.928.372	1.164.890	11.190.614	1.395.667
1 „ '18	676	11.994.184	1.089.152	11.119.448	1.375.066
21 Febr. '18	686	11.860.946	1.170.737	11.243.053	1.404.882
15 „ '18	679	11.527.276	1.139.386	11.089.879	1.381.799
8 „ '18	670	11.443.117	1.208.992	10.937.616	1.358.737
1 „ '18	675	11.523.854	1.203.956	10.896.831	1.359.956
25 Jan. '18	671	11.541.418	1.199.201	10.777.154	1.399.748

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 15 Juli 1918.

De politieke voorvallen van de achter ons liggende berichtsperiode hebben slechts geringen invloed op den loop der internationale beurzen geëoend. Dit in tegenstelling tot de verwachting, die aan het einde der vorige week werd gekoesterd, toen de aanval op Graaf Mirbach te Moskou juist bekend was geworden. Weliswaar is thans gebleken, dat de aanslag met zuiver politieke oogmerken door den linkervleugel der Russische sociaal-revolutionaire partij is uitgevoerd, doch naar het schijnt is de thans aan het bewind zijnde Regeering in het vroegere Tsarenrijk, gesteund door de Deutsche overheid, nog wel zóó krachtig, dat voorloopig voor ernstige gevolgen van den politieke aanslag niet behoeft te worden gevreesd. Echter blijkt uit deze gebeurtenis, dat in het onmetelijke Russische Rijk stille krachten aan het werk zijn, om het land weder in den oorlog, aan de zijde der Entente, te betrekken en bij de geringste spanning, die in het Oosten van Europa ontstaat, richt zich ieders blik met angstige verwachting op het verloop der gebeurtenissen. Weliswaar zou Rusland vermoedelijk geen bondgenoot van buitengewone kracht kunnen vormen, doch als onmiddellijk gevolg zou een concentratie van de troepen der Centrale Mogendheden aan de oostgrenzen wel noodzakelijk worden. En hieruit zou een spoedige beslissing van den strijd wellicht kunnen voortkomen. Voor het oogenblik echter stelt men zich tevreden met de rust, die oogenschinlijk zoowel in Moskou, als in Centraal-Rusland zelve, thans hersteld is.

Ook het aftreden van den Staatssecretaris voor buitenlandse zaken in Duitschland, den heer von Kühlmann en zijn vervanging door den oud-admiraal von Hintze, hebben geen merkbaaren invloed op de beurzen gehad. Wel is het bekend, dat de heer von Hintze geheel verschillend over een militaire overwinning denkt, dan zijn voorganger, doch de vrees, dat met zijn optreden een totaal andere koers zou worden gevolgd, dan tot nu toe, is door de kalmeerende woorden van den Rijkskanselier wel eenigszins op den achtergrond geraakt. Het roer is klaarblijkelijk niet geheel en al omgegooid.

Grooter was de invloed, althans voor de beurs te Berlijn, uitgaande van de discussies omtrent de verhooging der Deutsche beursbelastingen, welke thans door den Rijksdag zijn aangenomen. Wij zullen in dit orgaan nog nadere bijzonderheden omtrent dat onderdeel der gezamenlijke voorstellen, dat het meest de aandacht heeft getrokken, n.l. de verhooging van de heffing op den omzet van aandelen, mededeelen. Oorspronkelijk was door de Regeering een belasting van 3‰ voorgesteld, hetgeen bij eerste lezing geamendeerd is tot een heffing van 2‰, echter met de bepaling, dat gedurende den oorlog de belasting zou worden vastgesteld op 5‰ of ½ pCt. Ten slotte hebben de verschillende protesten uit alle kringen der belanghebbenden tot een compromis geleid, waarbij bepaald is, dat de bedoelde belasting 3‰ zal bedragen, echter met dien verstande, dat de Regeering de faculteit verkrijgt haar te verhoogen tot 4‰ of te verlagen tot 2‰, al naar de omstandigheden haar dit wenschelijk voorkomen. Ondanks deze tegemoetkomende houding is men in beurskringen van meening, dat de thans ingevoerde heffing de omzetten ter beurse zeer sterk zal doen inkrimpen, zóó zelfs, dat vermoedelijk het geraamde bedrag der opbrengsten niet zal worden bereikt. Hierbij moet in het licht worden gesteld, dat de speculatie op zich zelve niet afgeschrikt wordt dóór grotere heffingen, doch dat de bona-fide beurshandel in de eerste plaats wordt getroffen. Thans reeds doen zich symptomen voor, die deze beide stellingen bewijzen. In de eerste plaats zijn de speculatieve aankopen van het publiek geenszins geringer geworden, zelfs niet toen nog alle uitzicht op een heffing van ½ pCt. bestond en anderzijds zijn kapitaal-krachtige kringen doende thans hun behoefte aan effecten-bezit te bevredigen, teneinde gedekt te zijn vóór het tijdstip van inwerkingtreden der nieuwe wet (vermoedelijk primo Augustus a.s.). Onmiddellijk na afkondiging zal men derhalve waarschijnlijk een periode van grooten stilstand in beleggings-affaires kunnen verwachten, terwijl het van de dan heerschende omstandigheden zal afhangen, of de speculatie voldoende aanleiding heeft in het beursspel in te grijpen.

De economische omstandigheden zelfs hebben geen remmenden invloed uitgeoend. Het is reeds van algemeene bekendheid, dat de graan-voorziening uit de Oekraïne en uit Roemenië sterk is tegengevallen en thans schijnt dit ook met de suikerimporten het geval te zijn. Wel zijn in den loop dezer week te Maagdeburg 100.000 centenaars gearriveerd, doch op zichzelf is deze hoeveelheid reeds ten eenenmale onvoldoende voor een behoorlijke distributie en

daarenboven is de prijs te hoog (3 à 4 Mark per pond) om het artikel onder het bereik van breede lagen der bevolking te brengen.

Toch bleef, zooals gezegd, de stemming ter beurse over het geheel vast. Drie groepen traden voornamelijk naar voren: oliewaarden, voor welke reeds sinds geruimen tijd groote vraag bestaat, (hier zijn het aandelen Steaua Romana, die bij voorkeur uit de markt worden genomen), aandelen in cement-ondernemingen, in verband met het gerucht, dat voor burgerlijke doeleinden sommige voorraden zouden worden vrijgegeven en vooral textielwaarden als gevolg van het toenemende verbruik van „ersatz“-stoffen voor de kleding-industrie. Van buitenlandsche staatsfondsen bleven Mexicaansche en enkele Russische soorten gevraagd.

Te Weenen is de beurs, nadat zij eenige weken geleden, voornamelijk op aanduidingen uit Budapest, een tendens tot een opwaartsche beweging te aanschouwen heeft gegeven, thans weder onder den indruk van de economische en politieke omstandigheden in een apathische houding vervallen. Het publiek, dat reeds belangstelling had getoond voor het entameeren van nieuwe zaken, heeft zich geheel teruggetrokken. Gekocht werd er niet, ook niet verkocht en de omzetten hebben zich voornamelijk beperkt tot zaken tusschen den beroepshandel. Daarbij kon het koerspeil zich echter vrij goed handhaven, juist wijl aanbod op eenigszins groote schaal niet bestond. Het beursbestuur heeft thans voor den vijftien keer gedurende den oorlog een koerstabel van de meest courante soorten gepubliceerd, nadat de laatste noteringen d.d. 31 December 1917 vastgesteld waren. Uit deze publicatie (die niet precies de koersen op den datum der bekendmaking, d.i. 1 Juli 1918, doch meer de gemiddelden van de laatste weken bevat) blijkt, dat over het geheel Hongaarsche waarden gedurende het laatste halfjaar vrij sterk konden monteeren, terwijl de Oostenrijksche overwegend gedaald zijn. Voorts komt naar voren, dat de koersvariatiën, hoewel nog zeer groot te noemen in vergelijking met de fluctuaties in vreedestijd, toch veel minder zijn geworden, dan in de laatste maanden van het vorig jaar. Een geheele reeks aandelen is slechts met uiterst geringe verschillen tegen ultimo December 1917 genoteerd. In de eerste plaats is dit het geval met de meeste bankaandelen, van welke de Oostenrijksche, met uitzondering van de crediet-aandelen, iets lager, de Hongaarsche een kleinigheid hooger gelden. Aandelen in spoorweg-ondernemingen zijn over het geheel lager genoteerd. Ook scheepvaartwaarden, die in den loop van het vorig jaar wilde bewegingen te aanschouwen hebben gegeven, hebben thans slechts zeer bescheiden koerswijzigingen aan te toonen; hetzelfde is het geval bij industriële aandelen, een enkele uitzondering niet medegerekend. Verbetering hebben de waarden ondergaan, die in betrekking staan tot de ijzer-industrie, ondanks het feit, dat de algemeene toestand in deze nijverheid nog geenszins rooskleurig is te noemen. De grootste stijging hebben de aandelen der diverse oorlogs-industrieën ondergaan, in verband met het veranderd aspect van den wereldstrijd, terwijl ook petroleum-aandelen in het centrum der belangstelling hebben gestaan. Een onderscheid moet hier echter gemaakt worden tusschen die ondernemingen die zelf over groote voorraden of over eigen productie van ruwe olie beschikken en dezulke, die dit materiaal moeten aankopen. Een sensationele koersverheffing is te boeken voor de aandelen der hout-onderneming Goetz in verband met den ook hier ter plaatse reeds gereleveerden strijd ter verkrijging van de meerderheid der aandelen.

Weinig bevredigend is de koersbeweging der beleggingswaarden. De oude Oostenrijksche rente is eenige procenten gedaald; de nieuwe oorlogsleeningen noteren deels fractioneel hooger, deels iets lager dan de emissieprijsen. Zij onderscheiden zich hierin ten ongunste van de Hongaarsche oorlogsleeningen, die in doorsnede 1½ pCt. en meer gestegen zijn. Het verschil in waardeering tusschen de oude Oostenrijksche en de dito Hongaarsche leeningen heeft zich in het afgelopen semester sterk ten faveure der laatste toegespitst.

Te Parijs wordt de aandacht nog steeds gespannen gehouden door de beschouwingen met betrekking tot de prolongeering van het recht van uitgifte van bankbiljetten door de Banque de France. In den laatsten tijd is de circulatie dezer biljetten voortdurend stijgende, eendeels in verband met de oorlogskosten, die Frankrijk voor zichzelf heeft op te brengen, anderdeels als gevolg van de lasten, die het land voor de voorziening in de behoeften van het op zijn bodem strijdende Amerikaansche leger op zich heeft genomen. De vorige week maakten Engeland en Amerika aan den eenen en Frankrijk aan den anderen kant,

waarbij bepaald was, dat de aankopen van Frankrijk door de beide eerstgenoemden in Ponden en Dollars zouden worden gefinancierd, waartegen dan Frankrijk zich verbond het Amerikaansche leger te bevoorraden, soldijen uit te betalen, enz., in francs. Toen deze overeenkomst pas gesloten was, bevond zich nog slechts een betrekkelijk klein deel van het Amerikaansche leger op Franschen bodem. Nu dit echter voortdurend toeneemt, heeft de overeenkomst ten gevolge gehad, dat veel meer door Frankrijk moet worden betaald ten behoeve der bondgenooten, dan omgekeerd. De thans geschapen toestand komt in de practijk dus feitelijk neer op een eindigen van het aan Frankrijk toegestane crediet tot aankoop van de benodigde voorraden. Immers wordt thans alles, wat het land in Amerika, resp. Engeland aankoopt contant voldaan door de uitgaven ten behoeve van de Amerikaansche bevoorrading en soldij-betalingen. Dit heeft sommigen er reeds toe gebracht het denkbeeld te opperen van een Amerikaansche leening, in Frankrijk te plaatsen, teneinde de Unie op deze wijze in staat te stellen de meerdere Fransche uitgaven in Frankrijk zelve te voldoen.

Het spreekt vanzelf, dat door de buitengewone betalingen de Staat een sterk beroep op de centrale financieele instelling heeft moeten doen. Nadat in Februari j.l. de maximum-circulatie van bankbiljetten bepaald was op 27 milliard francs, was reeds in den aanvang van Mei j.l. een verdere wettelijke uitbreiding noodzakelijk tot fr. 30 milliard en thans is dit maximum bijna weder bereikt. De biljetten-circulatie bedraagt n.l., volgens de jongste bankstaten, ongeveer fr. 29 milliard. In den tijd van twee maanden, van 2 Mei j.l. af, is de circulatie met niet minder dan fr. 2234 millioen gestegen. In het licht van deze feiten behoef het dan ook geen verwondering te wekken, dat serieuze kringen uit de financieele wereld met bezorgdheid den loop van zaken beschouwen en dat de voormannen geen middel onbeproefd willen laten, teneinde de monetaire verhoudingen ten spoedigste op een gezonde basis te stellen. Het is hieraan toe te schrijven, dat de discussies in de Kamers omtrent verlenging van het octrooi der Banque de France tot nu toe nog geen definitieve beslissing hebben gebracht.

De beurs te Londen heeft slechts weinig vermeldenswaardig opgeleverd. Enkele fondsen zijn gevraagd, zoo b.v. de aandelen der Engelsche General Electric Company, die gedurende den oorlog zich sterk met ondernemingen van gelijken aard heeft gefusioneerd. Het kapitaal der Mij. wordt thans gebracht op 3 millioen Pond Sterling door uitgifte van £ 1.000.000 preferente en £ 300.000 gewone aandelen. Bovendien worden £ 300.000 uit de reserve als bonus onder aandeelhouders verdeeld. Overigens is de beurs vrijwel zonder tendens gebleven.

Te New York is de stemming iets zwakker geworden, hoewel groote verkoopen toch niet zijn voorgekomen. Men bereidt zich thans voor op het doorvoeren eener nieuwe oorlogslening tegen November a.s., hetgeen reeds een zekere stroefheid op de geldmarkt heeft doen ontstaan. Industrieele aandelen echter zijn nog goed gevraagd gebleven, in verband met de verbetering van den staat der onuitgevoerde orders per einde Juni der United States Steel Corporation en tengevolge van de nawerking, die de verhooging van den koperprijs tot 26 cents per pond heeft doen gevoelen.

Te onzent zijn voor de staatsfondsenmarkt geen wijzigingen van betekenis aan te toonen. Het welslagen der jongste emissies en de kalmte, waarmede de aankondiging van nieuwe uitgaven wordt opgenomen (thans weder de emissie van f 14.000.000 5 pCt. Obligaties Staatsspoor ad 100²/₈ pCt.) geeft een goeden indruk van de gemakkelijheid, waarmede aanzienlijke bedragen door ons publiek geabsorbeerd kunnen worden. Buitenlandsche staatsfondsen bleven kalm, doch vast, o.a. Russische soorten, waarin vrij regelmatig omzetten tot stand zijn gekomen.

	9 Juli.	12 Juli.	15 Juli.	Rijzing of daling.
4 1/2 % Ned. W. Schuld	91 ⁷ / ₈	91 ¹ / ₈	91	— 1/8
4 1/2 % " " " " 1916	92 ¹ / ₁₆	91 ³ / ₈	91 ¹ / ₈	— 1 ⁵ / ₁₆
4 % " " " " 1916	85 ⁹ / ₁₆	85 ¹ / ₄	85 ¹ / ₁₆	— 1/8
3 1/2 % " " " "	77	76 ¹⁵ / ₁₆	77	—
3 % " " " "	68 ¹ / ₂	68 ¹ / ₄	68 ³ / ₁₆	— 3/16
2 1/2 % Cert. N. W. S.	58	57 ¹ / ₂	57 ³ / ₈	— 1/8
5 % Oost-Indië 1915	97 ¹ / ₈	96 ⁷ / ₈	96 ¹ / ₂	— 5/8
4 % Hongarije Goud	38	37	37 ¹ / ₂	— 1/2
4 % Oostenr. Kronenrente	33 ⁷ / ₁₆	33 ¹ / ₄	32 ⁷ / ₁₆	— 1
5 % Rusland 1906	27	26 ¹ / ₄	25 ¹ / ₈	— 1 ⁷ / ₈
4 1/2 % Iwongorod Dombr. . .	24 ¹ / ₂	23	—	— 1 ¹ / ₂
4 % Rusland Cons. 1880 . .	24 ¹ / ₄	24 ¹ / ₄	23 ⁷ / ₈	— 3/8
4 % Rusl. bij Hope & Co. . .	25	25	25 ¹ / ₄	+ 1/4
4 % Servië 1895	29 ¹ / ₂	29 ¹ / ₂	25	— 4 ¹ / ₂
4 % Argentinië Buitenl. . .	56	59 ¹ / ₄	—	+ 3 ¹ / ₄

De locale markten bleven voor het meerendeel rustig van toon, met een tendens tot verbetering. Dit was o.a. het geval voor rubberwaarden, die juist heden, en vooral na het sluiten van den officieelen handel, sterk gevraagd bleven, in verband met de bekend geworden „bonus“-uitkeering van 10 pCt. op de gewone aandelen der Nederlandsche Rubber-Maatschappij. Hoewel deze uitkeering moet worden beschouwd als een tegemoetkoming, die men den aandeelhouders wil geven op rekening van het ongetwijfeld niet ongunstige jaar 1917 en derhalve hieruit geen enkele conclusie met betrekking tot de naaste toekomst mag worden getrokken, valt het niet te ontkennen, dat de maatregel een stimuleerenden invloed op de gansche rubbermarkt uitoefent. Dit, tezamen genomen met de technische marktpositie, het bestaan n.l. van vrij uitgebreide contramine-rekeningen, doet soms plotseling vraag ontstaan, waardoor de prijzen in deze afdeling vaak groote variaties op één dag aantoonen. De ondertoon echter blijft voor rubberwaarden nog steeds pessimistisch.

Van de overige cultuurafdeelingen is de tabaksmarkt zoo goed als verlaten. Omzetten zijn hier bijna niet voorgekomen, met het gevolg, dat de koersen zich vrijwel op één niveau konden handhaven.

	9 Juli.	12 Juli.	15 Juli.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	179 ⁷ / ₈	179 ³ / ₄	—	— 1/8
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	170 ⁷ / ₈	159	157 ¹ / ₂	— 13 ³ / ₈
Rotterd. Bankvereniging . .	133 ⁷ / ₈	133 ³ / ₄	133 ³ / ₄	— 1/8
Amst. Superfosfaatfabriek. . .	163 ¹ / ₄	160 ¹ / ₄	160 ³ / ₄	— 2 ¹ / ₂
Van Berkel's Patent	145	140	140	— 5
Insulinde Oliefabriek	218 ¹ / ₄	217	220	+ 1 ³ / ₄
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	104 ³ / ₄	104	103 ³ / ₄	— 1
Ned. Scheepsbouw-Mij.	159	158	157 ¹ / ₄	— 1 ³ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	328	327 ³ / ₄	328 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
R. S. Stokvis & Zonen	512 ¹ / ₂	512 ¹ / ₂	—	—
Vereenigde Blikfabrieken . .	125 ¹ / ₂	126	125	— 1/2
Compania Mercantil Argent.	217 ³ / ₄	214 ¹ / ₈	220 ⁵ / ₈	+ 2 ⁷ / ₈
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	104 ¹ / ₂	102 ¹ / ₄	102 ¹ / ₂	— 2
Handelsver. Amsterdam . . .	268 ³ / ₄	265 ¹ / ₄	266 ¹ / ₂	— 2 ¹ / ₄
Holl. Transatl. Handelsver.	131 ¹ / ₂	129	130	— 1 ¹ / ₂
Linde Teves & Stokvis	225	222 ¹ / ₂	223 ¹ / ₂	— 1 ¹ / ₂
Van Nierop & Co's Handel-Mij	190	187 ¹ / ₂	187 ¹ / ₂	— 2 ¹ / ₂
Tels & Co's Handel-Mij	181	181	183	+ 2
Gecons. Holl. Petroleum-Mij	218 ¹ / ₂	215	214	— 4 ¹ / ₂
Kon. Petroleum-Mij.	574	575 ³ / ₄	579	+ 5
Orion Petroleum-Mij.	80 ¹ / ₂	78 ³ / ₈	78 ¹ / ₂	— 2
Steaua Romana Petr.-Mij. . .	203 ¹ / ₈	—	—	—
Amsterdam-Rubber-Mij. . . .	142 ³ / ₈	139 ³ / ₄	140 ³ / ₄	— 1 ³ / ₈
Nederl.-Rubber-Mij.	89 ³ / ₄	85	88 ³ / ₄	— 1
Oost-Java-Rubber-Mij.	182 ³ / ₄	158	157	— 25 ³ / ₄
Deli-Maatschappij	429 ³ / ₄	418	416 ¹ / ₄	— 13 ¹ / ₂
Medan-Tabak-Maatschappij. .	174	170 ¹ / ₂	172	— 2
Senembah-Maatschappij . . .	563	544	545	— 18

Ook in de suikerafdeeling bestond geen animo. Integendeel waren hier op enkele dagen de verkoopen overheerschend, zoodat het koersniveau geleidelijk is afgebrokkeld. In het vooruitzicht van de nog niet verbeterende scheepsgelegenheid ontwikkelde zich dan ook nog geen vraag, die de neerdrukkende tendens eenigszins kon nivelleren.

	9 Juli.	12 Juli.	15 Juli.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	369 ¹ / ₂	367 ¹ / ₂	369	— 1/2
" " „gem.eig. 353 ³ / ₄	350	352	—	— 1 ³ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. . .	267 ¹ / ₂	265	—	— 2 ¹ / ₂
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij.	168 ¹ / ₄	165 ³ / ₄	167	— 1 ¹ / ₄
Hollandsche Stoomboot-Mij. .	220 ¹ / ₂	218 ³ / ₄	219 ³ / ₄	— 3/4
Java-China-Japan-Lijn	282 ¹ / ₂	285	287 ¹ / ₄	+ 4 ³ / ₄
Kon. Hollandsche Lloyd . . .	162	160	158 ³ / ₄	— 3 ¹ / ₄
Kon. Ned. Stoomboot-Mij. . .	230	225 ¹ / ₂	230	—
Kon. Paketvaart-Mij.	259	263 ¹ / ₂	263 ¹ / ₂	+ 4 ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	280 ¹ / ₂	286	—	+ 5 ¹ / ₂
Nederl. Scheepvaart-Unie . .	251 ⁷ / ₈	251	254 ¹ / ₄	+ 2 ³ / ₈
Nievelt Goudriaan	439 ¹ / ₂	430	—	— 9 ¹ / ₂
Rotterdamsche Lloyd	248	246 ¹ / ₂	—	— 1 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Nederland” . .	243	247	248	+ 5
" " „Noordzee”	204 ¹ / ₂	200 ³ / ₄	202 ¹ / ₄	— 2 ¹ / ₄
" " „Oostzee”	319 ³ / ₄	315	—	— 4 ³ / ₄

De scheepvaartmarkt daarentegen was optimistischer van houding. De zeer gunstige jaarverslagen, zoowel van de Java-China-Japan Lijn als van de Koninklijke Paketvaart-Mij., alsmede het buiten verwachting hooge dividend op aandelen Nederlandsche Scheepvaart-Unie deden de aandacht speciaal op de Indische lijnen vallen, die dan ook alle koersverbeteringen van meer of minder grooten omvang konden aantoonen. In aansluiting hieraan en in verband met een mededeeling, dat de geassocieerde Regeeringen er wellicht binnen afzienbaren tijd toe zouden overgaan

enkele der in beslag genomen schepen aan de eigenaars te retourneren, waren ook de overige soorten goed gevraagd, zoodat de gansche afdeeling de berichtsperiode in opgewekte houding verlaat.

De *petroleummarkt* heeft na een kleine inzinking weder nieuwe belangstelling getrokken, o.a. voor aandelen „Koninklijke” en Geconsolideerde Hollandsche Petroleum-Maatschappij, welke beide soorten, klaarblijkelijk voor beleggingsdoeleinden, uit de markt werden genomen.

De *Amerikaansche markt* was alleen voor de hoofdsoorten geanimeerd gestemd. Het steeds geringer wordend arbitrageverkeer met de Unie doet de aandacht slechts vestigen op die soorten, welke aan onze beurs een ruime markt en dus een zekere lokale betekenis hebben, zooals b.v. met Steels het geval is.

	9 Juli.	12 Juli.	15 Juli.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	73 ¹ / ₄	72 ³ / ₈	72 ¹ / ₄	— 1
Anaconda Copper	130 ¹ / ₁₆	129 ³ / ₁₆	129 ¹ / ₂	— ⁹ / ₁₆
Un. States Steel Corp.	90 ¹ / ₄	86 ⁷ / ₈	87 ¹ / ₂	— 2 ³ / ₄
Atchison Topeka	82	81 ⁷ / ₈	82 ³ / ₄	+ ³ / ₄
Southern Pacific	79 ¹ / ₁₆	79 ³ / ₈	78 ⁷ / ₈ *	— 1 ¹ / ₁₆
Union Pacific	118	115 ¹ / ₂	115 ³ / ₄	— 2 ¹ / ₄
Int. Merc. Marine afgest.	30 ¹ / ₁₆	29 ³ / ₈	30 ¹ / ₈	— ¹ / ₁₆
„ „ „ „ prefs.	103 ¹ / ₄	100 ³ / ₈	101 ³ / ₈	— 1 ⁷ / ₈

* ex dividend.

De *geldmarkt* bleef ruim; prolongatie 3 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

16 Juli 1918.

In de vorige week zijn de officieele cijfers der oogstramingen der *Vereenigde Staten* afgekomen. In het algemeen zijn zij gunstig te noemen, hoewel de cijfers voor tarwe bij velen in Amerika teleurstelling zullen verwekt hebben, daar men b.v. voor wintertarwe op een oogst van rond 600.000.000 bushels (ruim 16.000.000 tons) gerekend had, terwijl het ramingscijfer is 557.000.000 b. (ruim 15.000.000 tons). Het cijfer van de wintertarwe kan men vrij veilig als eindraming beschouwen, daar het oogsten in vollen gang is, wat van de andere oogsteijfers (met uitzondering der Californische gerst) niet gezegd kan worden, zoodat groote verrassingen niet uitgesloten zijn. De oogst der wintertarwe maakt echter een groot deel van den Amerikaanschen oogst uit en dekt reeds ten volle de eigen be-

hoeft der V. S., welke geschat wordt op ongeveer 14.000.000 tons, zoodat het surplus en tevens de zomertarwe, waarvan de oogst op 334.000.000 bushels (9.000.000 tons) geraamd wordt, voor export zouden kunnen dienen. Neemt men daarbij de bestaande groote voorraad tarwe in Australië van ruim 5.000.000 tons, het surplus van Indië, geschat op 2.000.000 tons en tevens hetgeen Canada van zijn oogst zal kunnen afstaan, wat bij goed eindresultaat op ruim 4.000.000 tons gerekend kan worden, dan kan men niet dadelijk van een komend wereldtekort spreken, tenzij Rusland tengevolge van zijn ongeregelde toestand niet meer in zijn eigen behoefte zou kunnen voorzien en op de andere producerende landen zou moeten steunen. De oogst der zomertarwe vindt in de V. S. en Canada eerst over 2 à 3 maanden plaats en kan, zooals boven gezegd, nog teleurstellingen geven, niet alleen wegens ongunstige weersgesteldheid, doch ook door gebrek aan arbeidskrachten. Er worden zooveel handen door den oorlog in beslag genomen, dat sommige industrieën reeds daaronder lijden en het gemis zal ook bij den landbouw gevoeld worden. Weliswaar zal door Amerika, met het oog op de groote belangen, al het mogelijke gedaan worden om bij den landbouw in het tekort te voorzien, doch geheel zonder invloed zal het gemis aan geschoolde krachten moeilijk kunnen zijn.

Van maïs in Noord-Amerika valt weinig te zeggen, daar de uitzaai eerst kortelings heeft plaats gehad. Rogge, gerst en haver beloven een goeden oogst en hoewel de toestand te velde minder dan dien van het vorige jaar is, wordt zulks weer door den grooteren uitzaai goed gemaakt. Wat lijnzaad aangaat, is het cijfer, hetwelk den stand te velde aangeeft, zeer laag, wat doet vermoeden, dat de weersgesteldheid bij den uitzaai of kortelings daarna zeer ongunstig is geweest. De verbouw van lijnzaad geschiedt steeds noordelijker, zooveel mogelijk op nieuwe gronden, wat met zich brengt, dat het teere gewas meer dan vroeger door ruwere weersgesteldheid te lijden heeft. Ook dit jaar heeft men tengevolge der hooge lijnzaadprijzen veel nieuwen grond in ontginning gebracht, waardoor de bezaaide oppervlakte grooter is dan de vier vorige jaren. Het begin is echter al zeer ongunstig geweest, waardoor het voordeel der grootere oppervlakte reeds zoo goed als verloren is gegaan.

De *Argentijnsche* markten zijn in de laatste dagen voor maïs en lijnzaad een weinig vooruitgegaan. De oorzaak van de verbetering van maïs is wellicht de aankoop door de geallieerden, doch dit kan met het oog op de grootte van den laatste oogst moeilijk de eenige oorzaak zijn. De

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Juli	Mais Juli	Haver Juli	Tarwe Aug.	Mais Aug.	Lijnzaad Aug.
13 Juli '18	230	160	71 ¹ / ₂	12,35	5,70	25,60 ¹
6 Juli '18	230	152 ¹ / ₂	70 ³ / ₈	12,40	5,65	24,90
13 Juli '17	203	158 ¹ / ₂ ²	68	19,05	11,85	22,—
13 Juli '16	110 ¹ / ₈	78 ¹ / ₄	40 ⁷ / ₈	7,30	4,40	12,35
13 Juli '15	110 ¹ / ₂	76 ³ / ₈	48 ¹ / ₄	12,75 ³	4,95 ³	10,80 ³
20 Juli '14	82 ¹	56 ³ / ₈ ¹	36 ¹ / ₂ ¹	9,40 ²	5,38 ²	13,70 ²

¹) per Dec. ²) per Sept. ³) per Juli.

De noteeringen van Buenos Ayres zijn van 12 Juli 1918, 6 Juli 1918, 13 Juli 1917, 13 Juli 1916, 13 Juli 1915.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	15 Juli 1918	8 Juli 1918	15 Juli 1917
Tarwe (inlandsche)	25,— ¹	25,— ¹	—
Rogge (70 Kg. natura gew.)	26,— ¹	26,— ¹	—
Mais (La Plata)	—	—	22,50 ¹
Gerst (60 Kg. natura gew.)	20,— ¹	20,— ¹	—
Haver (inlandsche)	20,— ¹	20,— ¹	—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	—	—	225,— ¹
Lijnzaad (La Plata)	—	—	nom.

¹) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	7—13 Juli 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	7—13 Juli 1918	Sedert 1 Jan. 1918	Overeenk. tijdvak 1917	1918	1917
Tarwe	—	1.944	243.231	—	2.920	38.227	4.864	281.458
Rogge	—	—	8.465	—	—	—	—	8.465
Boekweit	—	—	2.314	—	—	—	—	2.314
Maïs	circa 3000	circa 3000	102.673	—	1.250	67.438	4.250	170.111
Maismeel	—	—	—	398	398	—	398	—
Gerst	—	—	30.600	—	—	11.886	—	42.486
Haver	—	—	10.025	—	—	27.269	—	37.294
Lijnzaad	—	—	8.322	—	—	7.560	—	15.882
Lijnkoek	—	—	34.078	—	—	27.785	—	61.863
Tarwemeel	—	756	18.259	4.118	6.068	3.051	6.824	21.310

AANVOEREN in tons, van 1000 K.G. voor België.

Tarwe	—	124.249	232.750	—	—	—	124.249	232.750
Maïs	—	79.368	10.208	—	—	—	79.368	10.208
Rogge	—	5.174	—	—	—	—	5.174	—
Tarwemeel	13.612	17.888	—	—	—	—	17.888	—
Gerst	5.000	18.347	667	—	—	—	18.347	667

officieele raming van maïs was 4.335.000 tons, doch dit cijfer werd vrij algemeen als veel te laag beschouwd en men schatte den oogst op minstens 6.000.000 tons. Eene vraag van een artikel moet wel van beteekenis zijn, wil zij indruk op de markt maken, doch zulk een vraag is in het onderhavige geval met het oog op de beperkte scheepsruimte niet te veronderstellen. Met lijnzaad is het een ander geval, het voor export beschikbare gedeelte bedroeg slechts 400.000 tons en het nog niet naar het buitenland verkochte werd eind April op 150.000 tons geraamd. Deze hoeveelheid is sedert dien kleiner geworden en waar er nog maanden moeten verlopen, vóórdat de volgende oogst aan de markt komt, en waar tevens het nog aanwezige zaad zich in vrij sterke handen moet bevinden, is een prijsstijging wel te begrijpen.

SUIKER.

De Bietvelden ontwikkelen zich overal gunstig, doch hoopt men nu op warmer en zonnig weer.

De zichtbare voorraden geeft F.O. Licht als volgt op:

	1918	1917	1916
Duitschland } 1 Sept. ¹⁾ 400.000*	250.000*	545.000*	tons
Hamburg			
Oostenrijk 1 „ ¹⁾ 250.000*	305.000*	478.000*	„
Frankrijk 1 „ ²⁾ 39.012	58.525	141.454	„
Nederland 15 Juni 70.012	115.627	25.396	„
België 1 Febr. 114.548	106.251	71.358	„
Engeland 1 Nov. ¹⁾ 259.929	135.699	195.267	„
Totaal Europa 1.133.501	971.102	1.456.475	tons
V. S. v. N. A. 2 Mei 40.717	328.502	135.170	„
Cubahavens 30 April 1.042.077	563.239 ³⁾	930.085	„
Totaal 2.216.295	1.862.843	2.521.730	tons

* Raming. ¹⁾ 1917/16/15. ²⁾ 1916/15/14. ³⁾ 6 havens.

In de voornaamste Britsche havens waren de voorraden op 29 Juni:

	1918	1917	1916
Londen 81.779	32.029	37.711	tons
Liverpool 20.270	20.721	7.300	„
Clyde 32.069	7.807	18.572	„
Totaal 134.118	70.557	63.583	tons

Op Java ontbreekt in verband met de aanhoudende daling der markt elke kooplust, terwijl aan den anderen kant tot de tegenwoordige prijzen weinig verkoopers te vinden zijn. De tot dusver bekend geworden rendementscijfers van den nieuwen oogst geven over het algemeen reden tot tevredenheid, al zijn zij in doorsnee lager dan verleden jaar.

In Amerika heeft de Internationale Suikercommissie den basisprijs voor ruwsuiker ietwat verhoogd, n.l. tot 6.055 c. en voor geraffineerd tot 7.50 c.

	1918	1917	1916
Ontv. d. week tot 22 Juni 40.474	34.895*	27.098	tons
Totaal sedert 1 Dec. 1917 2.877.092	2.488.102	2.784.345	„
Werkende fabrieken.... 39	?	17	„
Export der week t. 11 Mei 66.116	.....	98.645	„
Totaals. 1 Dec. '17-30 Apr. 1.133.222	1.279.111	1.419.281	„
Exp. U. K. 1 Jan.-25 Mei. 265.104	391.455	345.436	„
„ Frankr. 1 „ 25 „ 7.400	27.562	80.420	„
Totaal voorraad 27 „ 1.107.857	737.649§	894.189	„

* 6 havens. § Tot 30 April.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Augustus	Londen			New York 96% Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Jaas fob.	Americ. Granulated fob.	
12 Juli 1918....	f —	64/9	—	57/9	—
5 „ 1918....	„ —	64/9	—	57/9	—
12 Juli 1917....	„ 23,—	53/9	—	—	6,20 à 6,39
12 Juli 1916....	„ 30 ³ / ₄	47 ¹ / ₂	20/6	31/6	6,27 à 6,40
21 Juli 1914....	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/—	—	—	3,26

RUBBER.

In den loop der noteeringen is nog steeds geen verandering gekomen en blijven de fluctuaties zeer gering. De noteeringen van loco blijven rond 2/3, verdere termijn een fractie hooger. Jan./Maart werd verhandeld voor 2/5¹/₂, doch liep de prijs iets terug tot 2/5.

Prima Hevea Crêpe loco/Sept. 2/2 ¹ / ₄	.....	2/3
„ Oct./Dec. 2/4	.....	2/4
„ Jan./Mrt. 2/5	.....	2/5
smoked Sheets ca. 1 d. lager.	.....	1 d. lager.
Hard cure fine Para .... 3/— ¹ / ₂	.....	3/— ¹ / ₂

KATOEN.

Noteeringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	15 Juli '18	8 Juli '18	1 Juli '18	16 Juli '17	15 Juli '16
New York voor Middling ..	32,95 c	31,70 c	31,90 c	27,40 c	12,95 c
New Orleans voor Middling	30,25 c	30,— c	31,— c	25,38 c	13,— c
Liverp. v. Good Midd. Americ.	22,67 d	23,07 d	23,17 d	19,25 d ¹⁾	8,03 d ¹⁾

¹⁾ Middling.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17 tot 12 Juli '18	Overeenkomstige perioden	
		1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	6232	7148	7544
„ Atlant. Havens	—	2562	2707
Uitvoer naar Gr. Brittannië	4179	2270	2505
„ „ 't Vasteland.	—	454	—
„ „ Japan etc...	—	—	—
Voorraden in duizendtallen	12 Juli '18	12 Juli '17	12 Juli '16
Amerik. havens.....	1026	701	682
Binnenland.....	751	454	390
New York	—	68	156
New Orleans	—	188	183
Liverpool	257 ¹⁾	309	665

¹⁾ 15 Juli '18.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester, dd. 30 Mei 1918.

Wij hebben de vorige week geen bericht uitgegeven, omdat de zaken toen door de Pinkstervacantie vrijwel geheel stil stonden. De positie van Amerikaansche katoen blijft ongeveer gelijk en voorraden in Amerika nemen toe, terwijl die in Liverpool verminderen. De totale zichtbare voorraad is grooter dan verleden jaar, terwijl de voorraden aan de fabrieken zoowel in Amerika als in Lancashire eveneens grooter zijn. De berichten omtrent den nieuwen oogst zijn gunstig en men verwacht, dat deze wel 14¹/₂ à 15 miljoen balen zal bedragen. Door groote liquidaties zijn prijzen dan ook wel gedaald, maar toen ten slotte bleek, dat er te veel blanco was verkocht, heeft de markt zich weer hersteld. Egyptische katoen is niet veel veranderd; oogstberichten zijn goed en de vraag is verminderd, zoodat prijzen ten slotte iets flauwer zijn.

De toestand op de garenmarkt is erg verward en de aangeboden hoeveelheden zijn slechts zeer beperkt. De vermindering voor de werkuren voor de spinnerijen van Amerikaansche katoen van 55¹/₂ op 40 uur per week met handhaving van de reeds ingevoerde productiebeperking, heeft de productiekosten weer doen toenemen en prijzen zijn over het algemeen minstens een penny per pond hooger. De exporthandel staat geheel stil, maar de binnenlandsche behoefte is nog steeds groot, zoodat alle beschikbare hoeveelheden direct geplaatst kunnen worden. Egyptische garens zijn ook duurder door de opnieuw beperkte productie en garens voor de twijnerijen zijn moeilijk te krijgen. De leveringen op oude contracten blijven zeer onregelmatig. Enkele firma's uit neutrale landen hebben hier verschillende oude partijen voorradige garens verkocht en nu de kans op verscheping zooveel slechter wordt, is het wel mogelijk, dat op deze wijze nog verdere partijen aan de markt zullen komen. De doekmarkt is in een zeer moeilijke positie nu de productie weer verminderd is en hoewel de vraag van het Verre Oosten zeer onbeteekenend is, zijn fabrikanten over het algemeen goed bezet en niet geneigd verdere contracten aan te nemen, tenzij zij zeker zijn van levering van de daarvoor benodigde garens. Er is nog wel wat vraag voor de kleinere markten en Zuid-Amerika en fabrikanten, die nog iets voor spoedige levering hebben aan te bieden, kunnen daarvoor zonder moeite volle prijzen bedingen.

Manchester, d.d. 13 Juni 1918.

Amerikaansche katoen is nog onder den invloed van de Juli-positie; zoowel hier als in New York hebben groote blanco verkoopen plaats gehad, en de markt is door de daarop gevolgde dekkingskopen veel vaster geworden. De berichten omtrent den nieuwen oogst blijven gunstig en men verwacht een groote opbrengst, als men tenminste voldoende arbeidskrachten heeft om de katoen te plukken.

Niettegenstaande de toenemende voorraden blijft het Zuiden zeer vast; men verwacht echter wel lagere prijzen. De laatste berichten van Alexandrië zijn minder gunstig; het koude weer heeft wel eenige schade aan de jonge planten toegebracht.

Tengevolge van de vermindering in het aantal werkuren, de schaarschte aan ruwe katoen en de hoogere prijzen blijven Amerikaansche garens zeer vast en spinners kunnen vrijwel vragen wat zij willen. De meeste fabrieken hebben nog wel voor eenige maanden orders en kunnen nieuwe hoeveelheden dus alleen leveren ten koste van hunne oude contracten. Om van de zeer hoge prijzen, die zij thans maken, te kunnen profiteeren, is er bij verschillende spinners wel eenige neiging om zich niet te veel om hun oude contracten te bekommeren. Egyptische garens zijn vaster en de vraag blijft zeer levendig.

De doekmarkt is weer duurder en prijzen zijn zeer vast, hoewel er weinig belangstelling is van de groote markten in het Verre Oosten. De verkoopprijzen daar zijn over het algemeen zeer belangrijk beneden tegenwoordige kostprijzen en exporteurs voelen er dus niet veel voor om op deze basis bij te koopen. Regeeringsorders worden nog steeds voor groote hoeveelheden geplaatst en vooral de vraag naar vliegtuigdoek is zeer sterk. Nu de Regeering zooveel manufacturen voor legerdoeleinden noodig heeft, zal het steeds moeilijker worden goederen voor de gewone behoefte te verkrijgen.

STEENKOLEN.

Sedert onze laatste opgave zijn de prijzen aan de Oostkust verder gestegen. Voor eerste soort gezeefde stoomkolen wordt in Newcastle 65/-, zelfs nog iets meer gevraagd. Durham kolen noteerden van 40/- tot 50/-, naar gelang van kwaliteit.

Ook in Schotland, met uitzondering van Fifeshire, zijn de prijzen over het algemeen eerder hooger en kolen moeilijk verkrijgbaar.

Het bovenstaande geldt natuurlijk alleen voor verschepping naar neutrale landen.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
15 Juli 1918..	nom. 122.-/-	355.-/-	30.10/-	52.-/-	52.-/-
8 „ 1918..	nom. 122.-/-	340.-/-	30.10/-	—.-/-	—.-/-
13 Juli 1917..	nom. 130.-/-	237.10/-	30.10/-	—.-/-	—.-/-
14 Juli 1916..	nom. 90.10/-	169.-/-	28.5/-	49.10/-	—.-/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

RIJNVAART.

Week van 8 tot 15 Juli 1918.

In de afgelopen week was er voldoende sleepwerk van hier naar de Ruhrhavens. Het sleeploon bewoog zich tusschen 50 cents en 70 cents boven het 50 cents tarief. Bevrachtingen van hier naar de Ruhrhavens hadden niet plaats. Daarentegen werd in de Ruhrhavens alle aangeboden ruimte grif aangenomen en wel tegen een vracht van Mk. 2,50 per ton naar Mannheim, met de gebruikelijke verhooging voor Karlsruhe, Lauterburg en Strassburg.

Het sleeploon bleef constant op Mk. 2,40 per ton, terwijl de waterstand op Cauber Pegel ongeveer Meter 2,40 was, waardoor de Rijnschepen nagenoeg konden afladen.

ADVERTENTIËN

De N.V. Nederlandsche Huistelefoon-Maatschappij

ROTTERDAM

Telefoon 3600

's-GRAVENHAGE

Telefoon H 280, 300

GRONINGEN

Telefoon 1555

levert uit voorraad TELEFOON-, SCHEL-, ELECTR. KLOK-INSTALLATIES, etc., in huur en koop.

Herstelt en onderhoudt onder garantie ook alle niet door haar uitgevoerde installaties.

PROSPECTUS GRATIS.

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers

Gecertificeerd door de Centrale Trust-Compagnie

Verkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,— op elk goed effectenkantoor

GRONINGSCHЕ CREDIET- EN HANDELSBANK

GRONINGEN, APELDOORN, APPINGEDAM, ASSEN EN VEENDAM

Kapitaal f 5.000.000,—

Geplaatst en volgestort f 2.000.000,—

Reserves ruim. . . . . f 387.000,—

VERSCHAFT BEDRIJFSKAPITAAL AAN
LANDBOUW, HANDEL EN NIJVERHEID

INCASSO — DEPOSITO — SAFE DEPOSIT

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

Geregelde

Passagiers- en Vrachtdienst
met nieuwe, moderne
post-stoomschepen

TUSSCHEN

AMSTERDAM

EN

ZUID-AMERIKA

VIA

NEW YORK

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, CHERIBON, HONGKONG, INDRAMAJOE,
MEDAN, MENADO, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG,
SINGAPORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 35.000.000,—

Reserven f 17.400.000,—

Internationale Bank
voor
zakelyken waarborg
te Groningen.

5% pandbrieven
TOT DEN
KOERS VAN 97%

IB

The Ph. van Ommeren Corporation of New York

42 BROADWAY

NEW YORK

belast zich met expeditie en verschepping van goederen van
Amerika naar Holland, Ned. Oost- en West-Indië
enz. enz. en desgewenscht ook met opdrachten van anderen aard
Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

DE SPAARNE-BANK

HAARLEM

Gestort Kapitaal en Reserves f 1.184.000,—

REKENING-COURANT, CREDIETEN, INCASSEERINGEN, ASSURANTIËN,
WISSELS, EFFECTEN, COUPONS, PROLONGATIËN, DEPOSITO'S, ENZ.

VAN DEN BERGHS, LIMITED

Margarine-Fabrikanten, Rotterdam

N.V. VAN DER LELY'S TOUWFABRIEKEN

ROTTERDAM, Boompjes 93. Telefoon: 3277 en 3296. Telegr.-adr.: Vanderlely.
AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 16/7. Telefoon: 7415 N. Tel.-adr.: Vanderlely-touw.
GRONINGEN, Der-A-Brug. Telefoon: 1035. Telegr.-adr.: Vanderlely.

FABRIEKEN TE MAASSLUIS.

SCHEEPSTROSSEN in alle soorten en afmetingen.

VISSCHERIJTOUWWERK.

Geteerd en ongeteerd Manila-, Sisal-, Nieuw-Zeeland-,
Bombay- en Russisch henneptouw.
Cocostouw.

TRANSMISSIESNAREN met en zonder reguleerbare
koppelingen.

STAALDRAADTOUW voor Scheepsgebruik, Liften,
Mijnen- en Hijschwerktuigen. IJzerwant en Hercules.

ALLE SOORTEN PAK- EN BINDTOUW

MAATSCHAPPIJ

voor

Scheeps- en Werktuigbouw

„FIJENOORD”

ROTTERDAM

Kruisers — Torpedobooten
Onderzeebooten

Mailstoomschepen
Vrachtstoomschepen
Baggermateriaal

Machine-installaties
tot 65000 P.K.

Scheeps-Zoelly-Turbines

Machines en apparaten voor
Suikerfabrieken, enz.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM,
HOOFDDORP, LEIDEN, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.

Volgestort Kapitaal f 3.050.000,—

Reserve f 721.500,—

HOLLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AMERIKA

AMSTERDAM BUENOS AIRES RIO DE JANEIRO SANTOS

KAPITAAL f 14.000.000,—

RESERVE f 2.100.000,—

ALLE BANKZAKEN OP ZUID-AMERIKA

VERLEENT BEMIDDELING TOT HET AANKNOOPEN VAN HANDELSRELATIES IN
ARGENTINIË EN BRAZILIË

DE GRONINGER BANK

Groningen; Winschoten, Stadskanaal, Wildervank,
Veendam, Sappemeer, Delfzijl, Emmen, Hooge-
veen en Ter Apel (Firma TIMMERMAN & SASSEN)

Kapitaal f 6.000.000,— Geplaatst en gestort f 4.440.000,—

Reserves f 430.501,04

VERRICHT ALLE BANKZAKEN

Belast zich met het incasseeren van wissels op binnen-
en buitenland

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22 AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 PCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET
JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR
GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR
OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

GEBROEDERS SCHEUER

Assurateurs en Assurantiebezorgers

Expeditours en Cargadoors

AMSTERDAM EN ROTTERDAM

Verzekering van Koopmansgoederen tegen
transport, molest, brand en diefstal tegen
concurrerende premiën.

Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek DELFT

ARTIKELEN:

Gist

Brandspiritus

Zuivere spiritus

Foezelolie

Amyl-alcohol

Aether Sulfuricus

Narcose æther

Kurken en

Gedroogde Spoeling

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wester-Suikerraffinaderij AMSTERDAM

GROOTSTE RAFFINADERIJ
IN NEDERLAND

Levert de mooiste Suiker,
omdat haar zuiveringsver-
mogen het grootst is.

Produceert behalve alle soorten *Melis-
suiker* en *Basterds*:

*Cristallen, groote en kleine, Klontjes
(Cubes), Theeklontjes, Crushed (brokken)
Tabletten, Brooden, Poedersuiker, fijne
Suikers voor Vruchtengebruik, enz. enz.*

Pletterij, voorheen L. I. Enthoven & Cie - Delft

Wissels, Veerwissels, Goederenwagons, Draaischijven,
Bruggen, Kappen en Gebouwen, Tanks, Aanlegsteigers.

ZWAAR EN LICHT SMEEDWERK EN PERSWERK.

Wm H. MÜLLER & Co.

REEDERS EN KOOPLIEDEN

HOOFDKANTOOR: 's-GRAVENHAGE

HOLLAND-AMERIKA LIJN

GEREGELDE AFVAARTEN TUSSEN
ROTTERDAM en NEW YORK, BOSTON, PHILADELPHIA,
BALTIMORE, NEWPORT NEWS, NORFOLK, SAVANNAH,
NEW ORLEANS, CUBA, MEXICO en NEW YORK-JAVA.

Voor inlichtingen wende men zich tot de
HOLLAND-AMERIKA LIJN, WILHELMINAKADE, ROTTERDAM

Scheepvaart- en Steenkolen-Maatschappij — Rotterdam

Filialen: AMSTERDAM — IJMUIDEN — LEEUWARDEN — HARLINGEN

ENGELSCH STEENKOLEN

GEREGELDE LIJNEN VICE-VERSA:
ROTTERDAM—LONDON; ROTTERDAM—HULL/GOOLE; ROTTERDAM—NEWCASTLE;
ROTTERDAM—LEITH

VAN RIJN & Co
UTRECHT — POSTBUS 40

EENIGE FABRIKANTEN
VAN DE UTRECHTSCH

FIJNE TAFELMOSTERD

P. Clos & Leembruggen

LEIDEN

Opgericht 1 Mei 1766

Tel. Intercomm. 370
Telegr.-Adres: CLOS

Sajetten en Wollen
Garens voor Hand-
en Machinebreien

R. S. STOKVIS & ZONEN Ltd - ROTTERDAM

Groote voorraden van artikelen op industriëel gebied

WEISE & Co. ROTTERDAM
AMSTERDAM

Import van en Handel in

OVERZEESCHE PRODUCTEN

speciaal RUBBER, GUTTA-PERCHA en BALATA

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

ANNO 1616

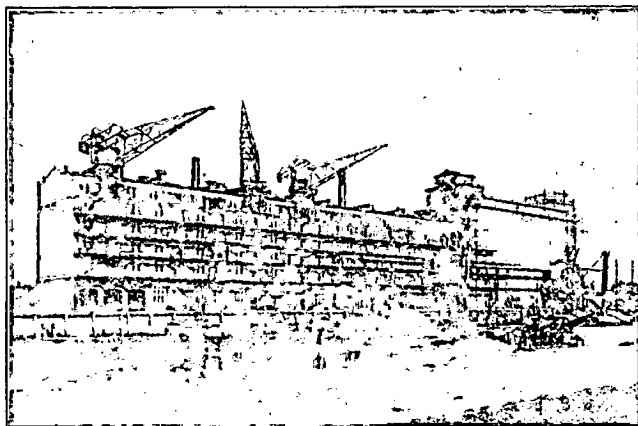
NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

BLAAUWHOEDENVEEM - VRIESSEVEEM

AMSTERDAM   ROTTERDAM   ANTWERPEN

EXPEDITEURS

MAATSCHAPPELIJK
KAPITAAL:
f 10.000.000,—

RESERVE-
FONDSSEN:
f 1.639.297,15½

EXPEDITIE
IN- EN UITKLARING
ASSURANTIE

RUBBER-
ETABLISSEMENT
KINA-ETABLISSEMENT

PAKHUIS EN SILO-GEBOUW „ST. JOB“, ROTTERDAM
BEËDIGDE WEGERS EN METERS

BEWARING VAN KOOPMANSGOEDEREN TEGEN UITGIFTE VAN
„CEDULLEN AAN TOONDER”

WELKE LEVERBAAR EN BELEENBAAR ZIJN

MODERNE KOEL- EN VRIESINRICHTINGEN TE AMSTERDAM EN ROTTERDAM VOOR HET OP LAGE
TEMPERATUREN BEWAREN VAN AAN SPOEDIG BEDERF ONDERHEEVIGE LEVENSMIDDELEN EN HANDELSWAREN.

CORRESPONDENTEN:

TE LONDEN: BRITISH BLAAUWHOEDENVEEM, LTD., 1 MINCING LANE, E.C.
BIJKANTOOR TE LIVERPOOL.

IN NED. INDIË: „HET INDISCHE VEEM” EN „DE SCHEEPSAGENTUUR”, BATAVIA, ENZ.

STORK

MACHINEFABRIEK

KETELMAKERIJ

DRIJWERKEN

GIETERIJ

MACHINEFABR. HENGELO 749

DIRKZWAGER'S SCHEEPSAGENTUUR

MAASSLUIJ EN HOEK VAN HOLLAND

Belasten zich met het rapporteeren van schepen en het
behandelen van scheepszaken op den Nieuwen Waterweg

NIEUWE BERGING-MAATSCHAPPIJ

MAASSLUIJ

Contracteeren voor het bergen van gezonken schepen en
ladingen, op de rivieren en buitengaats; belasten zich met
het instellen van duikeronderzoek, enz. enz.

NEDERLANDSCH - TRANSATLANTISCHE HYPOTHEEKBANK TE AMSTERDAM

WERKT IN CANADA MET EIGEN KANTOREN
DIRECTIE: J. MEES TE AMSTERDAM. L. DROOGLEEVER PORTUYN TE WINNIPEG

5 en 6% **PANDBRIEVEN**
IN STUKKEN VAN f 1000,—, f 500,— EN f 100,—
AFGIFTE TEGEN BEURSKOERS

MARX & Co's BANK

ROTTERDAM, Zuidblaak 56
's-GRAVENHAGE, Kneuterdijk 13

KAPITAAL f 8.000.000,— VOLGESTORT

Directie: P. J. VAN OMMEREN, Jhr. D. F. REUCHLIN, S. S. BOSMAN JR.

Raad van Commissarissen: Mr. J. A. LOEFF, J. RIJPPERDA WIERDSMA, A. C. MEES en Mr. A. J. MARX